

ΜΟΧΑΜΕΝΤΟΥ ΟΥΛΑΝΤ ΣΛΑΧΙ

ΓΚΟΥΑΝΤΑΝΑΜΟ

Το ημερολόγιο ενός κρατούμενου

Επιμέλεια έκδοσης: Λάρι Σιμς

ΤΙΤΛΟΣ ΠΡΩΤΟΤΥΠΟΥ: GUANTÁNAMO DIARY
Από τις Εκδόσεις Little, Brown and Company, Νέα Υόρκη 2015
ΤΙΤΛΟΣ ΒΙΒΛΙΟΥ: **Γκουαντάναμο – Το ημερολόγιο ενός κρατούμενου**
ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: Mohamedou Ould Slahi
ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΣ ΕΚΔΟΣΗΣ: Larry Siems
ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ: Χρήστος Καψάλης
ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ – ΔΙΟΡΘΩΣΗ ΚΕΙΜΕΝΟΥ: Γιώργος Κασαπίδης
ΣΥΝΘΕΣΗ ΕΞΩΦΥΛΛΟΥ: Γιώργος Ανδρεάδης
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΟΠΟΙΗΣΗ: Ραλλού Ρουχωτά

© Ημερολογίου: Mohamedou Ould Slahi, 2015
© Εισαγωγής και σημειώσεων: Larry Siems, 2015
© ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε., Αθήνα 2015

Πρώτη έκδοση: Φεβρουάριος 2015

Έντυπη έκδοση ISBN 978-618-01-0975-7
Ηλεκτρονική έκδοση ISBN 978-618-01-0976-4

Τυπώθηκε στην Ευρωπαϊκή Ένωση, σε χαρτί ελεύθερο χημικών ουσιών, προερχόμενο αποκλειστικά και μόνο από δάση που καλλιεργούνται για την παραγωγή χαρτιού.

Το παρόν έργο πνευματικής ιδιοκτησίας προστατεύεται κατά τις διατάξεις του Ελληνικού Νόμου (Ν. 2121/1993 όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει σήμερα) και τις διεθνείς συμβάσεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας. Απαγορεύεται απολύτως η άνευ γραπτής αδειάς του εκδότη κατά οποιονδήποτε τρόπο ή μέσο αντιγραφή, φωτοανατύπωση και εν γένει αναπαραγωγή, διανομή, εκμίσθωση ή δανεισμός, μετάφραση, διασκευή, αναμετάδοση, παρουσίαση στο κοινό σε οποιαδήποτε μορφή (ηλεκτρονική, μηχανική ή άλλη) και η εν γένει εκμετάλλευση του συνόλου ή μέρους του έργου.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε.

Έδρα: Τατοίου 121, 144 52 Μεταμόρφωση
Βιβλιοπωλείο: Εμμ. Μπενάκη 13-15, 106 78 Αθήνα
Τηλ.: 2102804800 • fax: 2102819550 • e-mail: info@psychogios.gr • www.psychogios.gr

PSICHOGIOS PUBLICATIONS S.A.

Head Office: 121, Tatoi Str., 144 52 Metamorfossi, Greece
Bookstore: 13-15, Emm. Benaki Str., 106 78 Athens, Greece
Tel.: 2102804800 • fax: 2102819550 • e-mail: info@psychogios.gr • www.psychogios.gr

ΜΟΧΑΜΕΝΤΟΥ ΟΥΛΑΝΤ ΣΛΑΧΙ

ΓΚΟΥΑΝΤΑΝΑΜΟ

Το ημερολόγιο ενός κρατούμενου

Μετάφραση: Χρήστος Καψάλης

Ο Μοχάμεντου θα ήθελε να αφιερώσει το κείμενο αυτό στη μνήμη της μητέρας του, Μάριεμ Μιντ Ελ Γουαντία, και θα ήθελε επίσης να εκφράσει ότι χωρίς τη συμβολή της Νάνσι Χόλαντερ και των συναδέλφων της, Τερίζα Ντάνκαν και Λίντα Μορένο, δε θα ήταν σε θέση να κάνει ετούτη την αφιέρωση.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Χρονολόγιο φυλάκισης	11
Σημείωμα του επιμελητή σχετικά με το κείμενο, τις απαλοιφές και τις παραπομπές	15
Εισαγωγή	21
ΕΝΑ	
Ιορδανία–Αφγανιστάν–Γκουαντάναμο <i>Ιούλιος 2002-Φεβρουάριος 2003</i>	65
ΔΥΟ	
Σενεγάλη–Μαυριτανία <i>21 Ιανουαρίου 2000-19 Φεβρουαρίου 2000</i>	141
ΤΡΙΑ	
Μαυριτανία <i>29 Σεπτεμβρίου 2001-28 Νοεμβρίου 2001</i>	181
ΤΕΣΣΕΡΑ	
Ιορδανία <i>29 Νοεμβρίου 2001-19 Ιουλίου 2002</i>	228
ΠΕΝΤΕ	
Γκουαντάναμο <i>Φεβρουάριος 2003-Αύγουστος 2003</i>	275

ΕΞΙ

Γκουαντάναμο

Αύγουστος 2003-Δεκέμβριος 2003..... 357

ΕΠΤΑ

Γκουαντάναμο

2004-2005..... 404

Σημείωμα του συγγραφέα 477

Ευχαριστίες του επιμελητή 478

Υποσημειώσεις στην εισαγωγή 481

Χρονολόγιο φυλάκισης

Ιανουάριος 2000	Έχοντας περάσει δώδεκα χρόνια σπουδάζοντας, ζώντας και εργαζόμενος στο εξωτερικό, κατά κύριο λόγο στη Γερμανία και για ένα σύντομο διάστημα στον Καναδά, ο Μοχάμεντου Ουλντ Σλάχι αποφασίζει να επιστρέψει στην πατρίδα του, τη Μαυριτανία. Στη διαδρομή, θα κρατηθεί δύο φορές κατόπιν αιτήματος των Ηνωμένων Πολιτειών –αρχικά από τη σενεγαλέζικη αστυνομία και στη συνέχεια από τις μαυριτανικές αρχές– και θα ανακριθεί από Αμερικανούς πράκτορες του FBI σε σχέση με την αποκαλούμενη Συνομοσία της Χιλιετίας, η οποία αφορούσε τη βομβιστική επίθεση σε βάρος του διεθνούς αερολιμένα του Λος Άντζελες. Καταλήγοντας στο συμπέρασμα ότι δεν υπάρχει κανένα απολύτως στοιχείο που να τον συνδέει με τη συνομοσία αυτή, οι Αρχές τον αφήνουν ελεύθερο στις 14 Φεβρουαρίου του 2000.
2000 – Φθινόπωρο 2001	Ο Μοχάμεντου ζει μαζί με την οικογένειά του και εργάζεται ως ηλεκτρολόγος μηχανικός στη Νουακσότ, πρωτεύουσα της Μαυριτανίας.
29 Σεπτεμβρίου 2001	Ο Μοχάμεντου συλλαμβάνεται και κρατείται επί δύο εβδομάδες από τις μαυριτανικές αρχές και ανακρίνεται εκ νέου από πράκτορες του FBI σχετικά με τη Συνομοσία της Χιλιετίας. Αφήνεται και πάλι ελεύθερος, με τις μαυριτανικές αρχές να επιβεβαιώνουν δημόσια την αθωότητά του.

20 Νοεμβρίου 2001	Μαυριτανοί αστυνομικοί έρχονται στο σπίτι του Μοχάμεντου και του ζητούν να τους ακολουθήσει προκειμένου να ανακριθεί εκ νέου. Εκείνος συμφωνεί και μεταβαίνει με το ιδιωτικό του αυτοκίνητο στο αστυνομικό τμήμα.
28 Νοεμβρίου 2001	Αεροσκάφος της CIA μεταφέρει τον Μοχάμεντου από τη Μαυριτανία σε φυλακές στο Αμμάν της Ιορδανίας, όπου ανακρίνεται επί επτάμισι μήνες από στελέχη των Ιορδανικών Μυστικών Υπηρεσιών.
19 Ιουλίου 2002	Δεύτερο αεροσκάφος της CIA παραλαμβάνει τον Μοχάμεντου από το Αμμάν· τον γδύνουν, του καλύπτουν τα μάτια, του βάζουν μια πάνα, τον αλυσοδένουν και τον μεταφέρουν στην αμερικανική αεροπορική βάση του Μπαγκράμ, στο Αφγανιστάν. Τα γεγονότα τα οποία περιγράφονται στο <i>Γκουαντάναμο: Το ημερολόγιο ενός κρατούμενου</i> ξεκινούν εδώ.
4 Αυγούστου 2002	Έπειτα από δύο εβδομάδες ανακρίσεων στο Μπαγκράμ, ο Μοχάμεντου οδηγείται σε στρατιωτικό μεταγωγικό αεροσκάφος μαζί με τριάντα τέσσερις ακόμη φυλακισμένους και μεταφέρεται στο Γκουαντάναμο. Η ομάδα φτάνει και προωθείται στις εγκαταστάσεις στις 5 Αυγούστου του 2002.
2003-2004	Αμερικανοί στρατιωτικοί ανακριτές υποβάλλουν τον Μοχάμεντου σε «ειδικό ανακριτικό σχέδιο», το οποίο έχει εγκρίνει προσωπικά ο υπουργός Άμυνας Ντόναλντ Ράμσφελντ. Τα βασανιστήρια στα οποία υποβάλλεται περιλαμβάνουν μήνες απόλυτης απομόνωσης, πλήθος σωματικών, ψυχολογικών και σεξουαλικών εξευτελισμών, απειλές θανάτου, απειλές για την οικογένειά του, καθώς και μια σκηνοθετημένη απαγωγή και μεταφορά του σε άγνωστο μέρος.
3 Μαρτίου 2005	Ο Μοχάμεντου συντάσσει ιδιόχειρο αίτημα αποφυλάκισης.

Καλοκαίρι 2005	Ο Μοχάμεντου γράφει τις 466 σελίδες οι οποίες αργότερα θα αποτελέσουν το κείμενο αυτού του βιβλίου μέσα στο κελί της απομόνωσης όπου κρατείται, στο Γκουαντάναμο.
12 Ιουνίου 2008	Το Ανώτατο Δικαστήριο των Ηνωμένων Πολιτειών με ψήφους 5-4 αποφαινεται στο πλαίσιο της υπόθεσης Μπουμεντιέν εναντίον Μπους ότι οι κρατούμενοι στο Γκουαντάναμο έχουν το δικαίωμα να αμφισβητήσουν την κράτησή τους μέσω του αιτήματος αποφυλάκισης.
Αύγουστος -Δεκέμβριος 2009	Ο δικαστής Τζέιμς Ρόμπερτσον, σε επίπεδο Περιφερειακού Δικαστηρίου, εξετάζει το αίτημα του Μοχάμεντου για αποφυλάκισή του.
22 Μαρτίου 2010	Ο δικαστής Ρόμπερτσον αποδέχεται ως βάσιμο το σκεπτικό του αιτήματος του Μοχάμεντου και διατάσσει την απελευθέρωσή του.
26 Μαρτίου 2010	Η κυβέρνηση Ομπάμα καταθέτει έφεση.
5 Νοεμβρίου 2010	Το αμερικανικό εφετείο επιστρέφει την υπόθεση του Μοχάμεντου στο αμερικανικό Περιφερειακό Δικαστήριο προκειμένου να εκδικαστεί εκ νέου. Η υπόθεση εξακολουθεί να εκκρεμεί.
Παρόν	Ο Μοχάμεντου παραμένει στο Γκουαντάναμο, στο ίδιο κελί όπου διαδραματίστηκαν πολλά από τα γεγονότα τα οποία περιγράφονται σε τούτο το βιβλίο.

Σημείωμα του επιμελητή σχετικά με το κείμενο, τις απαλοιφές και τις παραπομπές

Το βιβλίο αυτό είναι μια διορθωμένη εκδοχή του χειρογράφου 466 σελίδων το οποίο έγραψε ο Μοχάμεντου Ουλντ Σλάχι στο κελί όπου κρατούνταν στο Γκουαντάναμο, το καλοκαίρι και το φθινόπωρο του 2005. Το κείμενο έχει διορθωθεί δύο φορές: αρχικά από την κυβέρνηση των Ηνωμένων Πολιτειών, η οποία πραγματοποίησε πάνω από 2.500 απαλοιφές, λογοκρίνοντας το κείμενο του Μοχάμεντου, και στη συνέχεια από μένα. Ο Μοχάμεντου δεν είχε τη δυνατότητα να συμμετάσχει ή να διατυπώσει την άποψή του ούτε στην πρώτη ούτε στη δεύτερη περίπτωση.

Πάντοτε, όμως, διατηρούσε την ελπίδα πως το χειρόγραφο αυτό θα κατόρθωνε να φτάσει στο αναγνωστικό κοινό –απευθύνεται προσωπικά σ' εμάς και ειδικότερα στους Αμερικανούς αναγνώστες–, έχει εγκρίνει ρητά την έκδοση αυτού στη διορθωμένη μορφή της, ενώ έχει σαφή γνώση και έχει εκφράσει την επιθυμία η διαδικασία της επιμέλειας να πραγματοποιηθεί κατά τέτοιο τρόπο, ώστε να μεταφέρει πιστά και να πραγματώνει το νόημα του αρχικού χειρογράφου. Εμπιστεύτηκε το έργο αυτού σ' εμένα, κι αυτό προσπάθησα να κάνω, ετοιμάζοντας το χειρόγραφο για να τυπωθεί.

Ο Μοχάμεντου Ουλντ Σλάχι έγραψε αυτά τα απομνημονεύματα στα αγγλικά, την τέταρτη γλώσσα που γνωρίζει και την οποία σε μεγάλο βαθμό έμαθε στο διάστημα της κράτησής του

από τις αμερικανικές αρχές, όπως περιγράφει συχνά με χιουμοριστικό τρόπο σε ολόκληρο το βιβλίο. Αυτό αποτελεί σημαντικό γεγονός και αξιοσημείωτο επίτευγμα, ανεξαρτήτως όλων των άλλων παραμέτρων. Αποτελεί επίσης μια επιλογή η οποία γεννά ή συμβάλλει σε ορισμένα από τα πλέον σημαντικά λογοτεχνικά στοιχεία του έργου. Σύμφωνα με τους υπολογισμούς μου, χρησιμοποιεί λεξιλόγιο κατά τι μικρότερο των 7.000 λέξεων – προσεγγίζοντας σε έκταση εκείνο που αποτελεί την κινητήρια δύναμη των επών του Ομήρου. Το πράττει κατά τρόπο που ενίοτε απηχεί εκείνα τα έπη, όπως στις περιπτώσεις όπου χρησιμοποιεί στερεότυπες εκφράσεις για επαναλαμβανόμενα φαινόμενα και γεγονότα. Και το κάνει όπως οι δημιουργοί των επικών ποιημάτων, με τρόπο ο οποίος κατορθώνει να αποδίδει ένα εκπληκτικό φάσμα πράξεων και συναισθημάτων. Κατά τη διαδικασία της επιμέλειας, επιχείρησα πάνω απ' όλα να διατηρήσω αυτή την αίσθηση και να τιμήσω το επίτευγμά του.

Ταυτόχρονα, το χειρόγραφο το οποίο κατάφερε να συντάξει ο Μοχάμεντου μέσα στο κελί του το 2005 είναι ένα ημιτελές και ενίοτε αποσπασματικό κείμενο. Σε ορισμένα σημεία η γραφή μοιάζει περισσότερο δουλεμένη, σε άλλα σημεία ο γραφικός χαρακτήρας αποτυπώνεται μικρότερος και ακριβέστερος, οπότε και τα δύο στοιχεία συντείνουν στην πιθανή ύπαρξη προηγούμενων εκδοχών του κειμένου· σε άλλα σημεία η γραφή έχει περισσότερο την ένταση και την προχειρότητα ενός πρωτόλειου κειμένου. Υπάρχουν σημαντικές διαφορές στην αφηγηματική προσέγγιση, με το κείμενο να εμφανίζεται λιγότερο γραμμικό στα σημεία όπου περιγράφουν τα πλέον πρόσφατα γεγονότα – όπως θα περίμενε κανείς, δεδομένης της έντασης των γεγονότων και της εγγύτητας των χαρακτήρων τους οποίους περιγράφει. Ακόμη και η συνολική μορφή του έργου παραμένει εκκρεμής, με μια σειρά από αναδρομές σε γεγονότα του παρελθόντος, τα οποία προηγούνται του κεντρικού αφηγήματος, να προστίθενται στο τέλος.

Προσεγγίζοντας αυτές τις προκλήσεις, όπως κάθε επιμελη-

τής που επιχειρεί να ικανοποιήσει την προσδοκία κάθε συγγραφέα, δηλαδή να ελαχιστοποιηθούν τα λάθη και οι αστοχίες, ενώ παράλληλα να οξύνεται η φωνή και το όραμα του κειμένου, επιμελήθηκα το χειρόγραφο σε δύο επίπεδα. Αράδα προς αράδα, αυτό κατά κύριο λόγο αφορούσε τη διόρθωση των χρόνων των ρημάτων, τη σύνταξη των προτάσεων, καθώς και ορισμένων περιέργων εκφράσεων και σε ορισμένες περιπτώσεις, για λόγους σαφήνειας, τη σύμπτυξη ή την αναδιάταξη του κειμένου. Επίσης, ενσωμάτωσα τις αναδρομές στη ροή της κύριας αφήγησης και απλοποίησα το κείμενο συνολικότερα, διαδικασία η οποία οδήγησε ένα έργο που προσέγγιζε τις 122.000 λέξεις σε κάτι λιγότερο από 100.000 λέξεις σε τούτη την εκδοχή. Αυτές τις αποφάσεις τις έλαβα εγώ και τρέφω την ελπίδα ότι ο Μοχάμεντου θα τις εγκρίνει.

Σε όλη την πορεία αυτής της διαδικασίας, βρέθηκα αντιμέτωπος με μια σειρά προκλήσεων οι οποίες συνδέονταν ειδικά με τις προηγούμενες διορθώσεις στις οποίες υποβλήθηκε το κείμενο: τις απαλοιφές που πραγματοποίησε η κυβέρνηση. Οι απαλοιφές αυτές είναι αλλαγές τις οποίες έχει επιβάλει στο κείμενο η ίδια κυβέρνηση που εξακολουθεί να ελέγχει τη μοίρα του συγγραφέα και η οποία έχει χρησιμοποιήσει τη μυστικότητα ως βασικό εργαλείο άσκησης του ελέγχου για περισσότερα από δεκατρία χρόνια. Υπό την έννοια αυτή, οι μαύρες λωρίδες πάνω στις σελίδες αποτελούν μια έντονη οπτική υπενθύμιση της συνεχιζόμενης κατάστασης στην οποία βρίσκεται ο συγγραφέας. Ταυτόχρονα, είτε εσκεμμένα είτε όχι, οι απαλοιφές συχνά εμποδίζουν τη ροή της αφήγησης, θολώνουν τις περιγραφές των χαρακτήρων και εξασθενούν τον ανοιχτό, προσιτό τόνο της φωνής του συγγραφέα.

Καθώς εξαρτάται από την προσεκτική ανάγνωση, η όποια διαδικασία επιμέλειας ενός λογοκριμένου κειμένου αναπόφευκτα περιλαμβάνει κάποια προσπάθεια εξαγωγής νοημάτων πίσω από τις μαύρες λωρίδες και τις απαλοιφές. Οι σημειώσεις οι οποίες εμφανίζονται στην κάτω πλευρά των σελίδων, σε διάφο-

ρα σημεία του κειμένου, αποτελούν κατά κάποιο τρόπο μια καταγραφή ετούτης της προσπάθειας.

Οι σημειώσεις αυτές συνιστούν εικασίες οι οποίες προέκυψαν σε συνδυασμό με τις απαλοιφές, στη βάση του νοηματικού πλαισίου μέσα στο οποίο κάνουν οι απαλοιφές την εμφάνισή τους, των πληροφοριών που εμφανίζονται σε άλλα σημεία του χειρογράφου, καθώς και του πλήθους των δημόσια πλέον διαθέσιμων πληροφοριών σχετικά με τη σκληρή δοκιμασία του Μοχάμεντου Ουλντ Σλάχι, καθώς και των περιστατικών και γεγονότων τα οποία καταγράφει εδώ. Οι πηγές αυτές περιλαμβάνουν αποχαρακτηρισμένα κυβερνητικά έγγραφα, τα οποία εξασφαλίστηκαν μέσω υποβολής σχετικών αιτημάτων στο πλαίσιο του Νόμου περί Ελεύθερης Πληροφόρησης, καθώς και νομικών διαδικασιών, ειδησεογραφικών ρεπορτάζ και δημοσιευμένων έργων αρκετών συγγραφέων και δημοσιογράφων, και εκτενών ερευνών από το Υπουργείο Δικαιοσύνης και την αμερικανική Γερουσία.

Δεν επιχείρησα σε αυτές τις παραπομπές να αναπλάσω το πρωτότυπο λογοκριμένο κείμενο, ούτε να αποκαλύψω απόρρητο υλικό. Αντίθετα, προσπάθησα στο μέγιστο των δυνατοτήτων μου να παρουσιάσω πληροφορίες οι οποίες αντιστοιχούν κατά πάσα πιθανότητα στις απαλοιφές, στις περιπτώσεις εκείνες όπου οι συγκεκριμένες πληροφορίες βρίσκονται πλέον στη δημόσια σφαίρα ή αποκαλύπτονται μέσα από την προσεκτική ανάγνωση του χειρογράφου, καθώς και στις περιπτώσεις εκείνες όπου έκρινα ότι είναι σημαντικές για τη συνολική αναγνωσιμότητα και τον αντίκτυπο του κειμένου. Εφόσον υπάρχουν αστοχίες σε αυτές τις εικασίες, αποκλειστικά υπεύθυνος είμαι εγώ. Κανείς από τους δικηγόρους του Μοχάμεντου Ουλντ Σλάχι που διαθέτουν ειδικές άδειες πρόσβασης δε διάβασε ετούτο το εισαγωγικό υλικό ή τις σημειώσεις, δε συνεισέφερε σε αυτές καθ' οιονδήποτε τρόπο, ούτε επιβεβαίωσε ή διέψευσε τις εικασίες που διατυπώνω μέσα από το συγκεκριμένο υλικό. Επίσης, κανένα άλλο άτομο που διαθέτει πρόσβαση στο μη λογοκριμένο χειρόγραφο δε διάβασε ετούτο το εισαγωγικό υλικό ή τις ση-

μειώσεις, δε συνεισέφερε σε αυτές καθ' οιονδήποτε τρόπο, ούτε επιβεβαίωσε ή διέψευσε τις εικασίες που διατυπώνω μέσα από το συγκεκριμένο υλικό.

Πλείστες όσες από τις προκλήσεις τις οποίες περιλάμβανε η επιμέλεια αυτού του εντυπωσιακού έργου, προκειμένου να φτάσει να εκτυπωθεί, προκύπτουν άμεσα από το γεγονός ότι η κυβέρνηση των Ηνωμένων Πολιτειών εξακολουθεί να διατηρεί το έργο του συγγραφέα, χωρίς να έχει δώσει επί του παρόντος καμία επαρκή εξήγηση για την απόφασή της, υπό καθεστώς λογοκρισίας, το οποίο τον εμποδίζει να συμμετάσχει στην εκδοτική διαδικασία. Προσμένω την ημέρα κατά την οποία ο Μοχάμεντου Ουλντ Σλάχι θα είναι ελεύθερος και εμείς θα μπορέσουμε να διαβάσουμε το έργο του πλήρες και ακέραιο, έτσι όπως θα το είχε εκδώσει ο ίδιος. Στο μεταξύ, ευελπιστώ ότι η παρούσα εκδοχή κατάφερε να αποτυπώσει το επίτευγμα του πρωτοτύπου, έστω κι αν μας θυμίζει σχεδόν σε κάθε σελίδα πόσο μεγάλο τμήμα του δεν έχουμε δει ακόμη.

~~SECRET//NOFORN~~

111

~~PROTECTED~~

[REDACTED]
 [REDACTED] "I have a great body." Every once in a while [REDACTED] offered me to other side of the wall, "If you start to cooperate, I am gonna stop harassing you? otherwise I will be doing the same with you and worse every day. I am [REDACTED] and that why my govt designated me to this job. I've been always successful. Having sex with somebody is not considered as torture" [REDACTED] was leading the monolog [REDACTED]. Every now and then the [REDACTED] entered the room, and try to make me speak, "you cannot defeat us, we have so many people, and we keep humiliate you with American [REDACTED]", "I have a [REDACTED] friend, I'm gonna bring tomorrow to help me" [REDACTED] said, "At least, [REDACTED] cooperate" said [REDACTED] wryly. [REDACTED] didn't undress me but [REDACTED] was touching my private parts with [REDACTED] body. In the late afternoon, an other torture squad started with other poor detainee. I could hear loud music playing. "Do you want me to send you to that team or are you gonna cooperate" said [REDACTED], but I didn't answer. The guards wryly used to call [REDACTED] [REDACTED] is the most of the torture took place in those buildings, and in the nights, when the darkness started to cover the sorry camp, [REDACTED] sent me back to my cell. "Today is just the begin, what's coming is worse and that's every day" [REDACTED] Doctor Routine check: "In order" [REDACTED] to see how much ^{detention} a detainee

~~SECRET//NOFORN~~~~PROTECTED~~

Εισαγωγή

Το καλοκαίρι και στις αρχές φθινοπώρου του 2005, ο Μοχάμεντου Ουλντ Σλάχι συνέταξε ένα χειρόγραφο κείμενο 466 σελίδων και περίπου 122.000 λέξεων, το οποίο αποτέλεσε τη βάση αυτού του βιβλίου, μέσα στο κελί όπου κρατούνταν σε απομόνωση, στο Στρατόπεδο Έκδο της στρατιωτικής βάσης του Γκουαντάναμο.

Το κείμενο ετούτο το έγραψε τμηματικά, ξεκινώντας λίγο καιρό αφότου του επιτράπηκε επιτέλους να συναντηθεί με τη Νάνσι Χόλαντερ και τη Σίλβια Ρόουζ, μέλη της δικηγορικής ομάδας που έχει αναλάβει δωρεάν την εκπροσώπησή του. Στο πλαίσιο των αυστηρών πρωτοκόλλων του καθολικού καθεστώτος λογοκρισίας το οποίο υφίσταται στο Γκουαντάναμο, κάθε σελίδα που έγραφε θεωρούνταν απόρρητη από τη στιγμή της συγγραφής της, ενώ κάθε νέο τμήμα παραδιδόταν στην αμερικανική κυβέρνηση προς έλεγχο.

Στις 15 Δεκεμβρίου του 2005, τρεις μήνες αφότου υπέγραψε και συμπλήρωσε την ημερομηνία στην τελευταία σελίδα του χειρογράφου, ο Μοχάμεντου διέκοψε την κατάθεσή του στη διάρκεια της ακρόασής του από τη Στρατιωτική Επιτροπή Αναστολών στο Γκουαντάναμο, προκειμένου να πει στους αξιωματικούς που τη συγκροτούσαν:

Θέλω απλώς να αναφέρω εδώ ότι έγραφα πρόσφατα ένα βιβλίο, όσο ήμουν εδώ φυλακή, πρόσφατα, σχετικά με την ιστορία μου, εντάξει; Το έστειλα για έγκριση στην Περιφέρεια [της]

Κολούμπια, κι όταν εγκριθεί, σας συμβουλεύω, παιδιά, να το διαβάσετε. Μια μικρή διαφήμιση. Είναι ένα πολύ ενδιαφέρον βιβλίο, νομίζω.¹

Δε δόθηκε όμως η άδεια έκδοσης του χειρογράφου του Μοχάμεντου. Αντίθετα, σφραγίστηκε με την ένδειξη «ΑΠΟΡΡΗΤΟ», μια διαβάθμιση ασφαλείας η οποία αποδίδεται σε πληροφορίες ενδεχομένως ικανές να πλήξουν σοβαρά την εθνική ασφάλεια εφόσον δημοσιοποιηθούν, καθώς και με την ένδειξη «OXIΞEN», η οποία σημαίνει ότι δεν πρέπει να κοινοποιηθεί σε πολίτες ξένων κρατών ή στις αντίστοιχες υπηρεσίες πληροφοριών. Το χειρόγραφο στάλθηκε σε ασφαλή τοποθεσία κοντά στην Ουάσινγκτον, όπου ήταν διαθέσιμο μόνο σ' εκείνους που διέθεταν ειδική άδεια πρόσβασης, καθώς και επίσημα εγκεκριμένα «ανάγκη γνώσης» του σχετικού υλικού. Για περισσότερα από έξι χρόνια, οι δικηγόροι του Μοχάμεντου επιδόθηκαν σε νομικές ενέργειες και διαπραγματεύσεις προκειμένου να λάβει το χειρόγραφο έγκριση για να δημοσιοποιηθεί.

Στη διάρκεια αυτών των χρόνων, υποχρεωμένη εν πολλοίς από το αποτέλεσμα νομικών ενεργειών στο πλαίσιο του Νόμου περί Ελεύθερης Πληροφόρησης, στις οποίες πρωτοστάτησε η Αμερικανική Ένωση Αστικών Δικαιωμάτων, η κυβέρνηση των Ηνωμένων Πολιτειών αποχαράκτηρισε χιλιάδες απόρρητα έγγραφα τα οποία περιέγραφαν τη μεταχείριση των κρατούμενων από τις Αρχές των Ηνωμένων Πολιτειών, μετά τις τρομοκρατικές επιθέσεις της 11ης Σεπτεμβρίου. Πολλά από τα έγγραφα αυτά άφηναν να διαφανεί η οδύσσεια του Μοχάμεντου, αρχικά στα χέρια της CIA και στη συνέχεια στα χέρια των αμερικανικών στρατιωτικών αρχών στο Γκουαντάναμο, όπου μια «Ομάδα Ειδικών Ενεργειών» τον υπέβαλε σε μία από τις πλέον πεισματικές, οργανωμένες και απάνθρωπες ανακριτικές διαδικασίες που έχουν καταγραφεί ποτέ. Μερικά από εκείνα τα έγγραφα περιλάμβαναν και κάτι ακόμη: προληπτικά ψήγματα της φωνής του Μοχάμεντου.

Ένα από αυτά τα ψήγματα είχε αποτυπωθεί χειρόγραφα από

τον ίδιο στα αγγλικά. Σε σύντομο σημείωμα με ημερομηνία 3 Μαρτίου του 2005, έγραφε: «Γεια. Εγώ, ο Μοχάμεντου Ουλντ Σλάχι, κρατούμενος στο Γκουαντάναμο με Σειριακό Αριθμό Κρατούμενου 760, αιτούμαι διά του παρόντος τα δικαιώματά μου». Το σημείωμα κατέληγε απλώς: «Δεν έχω διαπράξει κανένα έγκλημα σε βάρος των ΗΠΑ, ούτε οι ΗΠΑ με έχουν κατηγορήσει για κάποιο έγκλημα· οπότε, ζητώ την άμεση απελευθέρωσή μου. Για επιπλέον πληροφορίες σχετικά με την υπόθεσή μου, ευχαρίστως να απαντήσω σε κάθε μελλοντική ακρόαση».

Ένα άλλο χειρόγραφο κείμενο, επίσης στα αγγλικά, ήταν μια επιστολή προς τη δικηγόρο του, τη Σίλβια Ρόουζ, με ημερομηνία 9 Νοεμβρίου 2006, στην οποία αστειευόταν: «Μου ζήτησες να σου γράψω όσα είπα στους ανακριτές μου. Μήπως ζουρλάθηκαν; Πώς μπορώ να αποτυπώσω μία αδιάκοπη ανάκριση που διήρκεσε τα τελευταία επτά χρόνια; Είναι σαν να ρωτάς τον Τσάρλι Σιν με πόσες γυναίκες έχει πάει». Συνέχιζε γράφοντας:

Πάντως, εγώ σου έδωσα τα πάντα (σχεδόν) μέσα από το βιβλίο μου, στο οποίο η κυβέρνηση αρνείται να σου δώσει πρόσβαση. Έλεγα να περάσω σε περισσότερες λεπτομέρειες, όμως σκέφτηκα τελικά πως ήταν μάταιο.

Για να μην πολυλογώ, μπορείς να χωρίσεις τον χρόνο μου σε δυο μεγάλα βήματα.

1) Πριν από τα βασανιστήρια (θέλω να πω ότι δεν μπόρεσα να αντισταθώ): τους είπα την αλήθεια ότι δεν είχα κάνει τίποτε σε βάρος της χώρας σας. Αυτό κράτησε μέχρι τις 22 Μαΐου του 2003.

2) Περίοδος μετά τα βασανιστήρια: εκεί τα φρένα μου έσπασαν. Έλεγα ναί σε κάθε κατηγορία που μου απέδιδαν οι ανακριτές μου. Μάλιστα, έγραφα και τη διαβόητη ομολογία πως σχεδίαζα να χτυπήσω τον Πύργο CN στο Τορόντο, βασισμένος στη συμβουλή του αρχιλοχία [REDACTED]. Το μόνο που ήθελα ήταν να ξεφορτωθώ αυτούς τους άτιμους. Δε με νοιάζει πόσο θα μείνω στη φυλακή. Η πίστη μου με παρηγορεί. ⁱⁱ

Στα έγγραφα περιλαμβάνονταν επίσης δύο καταγραφές των ένορκων καταθέσεων του Μοχάμεντου ενώπιον Επιτροπών Αξιολόγησης Αναστολών στο Γκουαντάναμο. Η πρώτη –η οποία αποτελεί και το πρώτο δείγμα της φωνής του σε όλα εκείνα τα έγγραφα– είναι από την ακρόαση ενώπιον του Δικαστηρίου Αξιολόγησης Καθεστώτος Εμπολέμου (ΔΑΚΕ)· φέρει ημερομηνία 8 Δεκεμβρίου 2004, λίγους μόλις μήνες μετά τον τερατισμό της αποκαλούμενης «ειδικής ανάκρισης». Περιλαμβάνει την εξής στιχομυθία:

Ε: Θα μπορούσα να έχω την απάντησή σου στην πρώτη κατηγορία ότι είσαι μέλος των Ταλιμπάν ή της Αλ Κάιντα;

Α: Των Ταλιμπάν. Δεν έχω καμία απολύτως σχέση μαζί τους. Της Αλ Κάιντα, ήμουν μέλος στο Αφγανιστάν το '91 και το '92. Αφότου έφυγα από το Αφγανιστάν, δέκοσα κάθε σχέση με την Αλ Κάιντα.

Ε: Και δεν τους παρείχες χρήματα ή οποιαδήποτε μορφή υποστήριξης από τότε;

Α: Καμία απολύτως.

Ε: Στρατολόγησες ποτέ για λογαριασμό τους;

Α: Όχι, καμία σχέση· δεν προσπάθησα να στρατολογήσω για κείνους.

Ε: Ανέφερες ότι ομολόγησες υπό πίεση ότι συμμετείχες στη Συνωμοσία της Χιλιετίας, σωστά;

Α: Ναι.

Ε: Σε ποιον το ομολόγησες;

Α: Στους Αμερικανούς.

Ε: Και τι εννοείς [όταν λες] υπό πίεση;

Α: Αξιότιμη [κυρία πρόεδρε], δε θα ήθελα να αναφερθώ στη φύση αυτής της πίεσης, αν δεν είμαι υποχρεωμένος.

Ε: Πρόεδρος του Δικαστηρίου: Δεν είσαι υποχρεωμένος· θέλουμε απλώς να βεβαιωθούμε ότι δε βασανίστηκες ή εξαναγκάστηκες να πεις κάτι που δεν είναι αλήθεια. Αυτός είναι ο λόγος που σε ρωτάει.

Α: Πιστέψτε με ότι δεν έχω σχέση με μια τόσο απαίσια επίθεση· ναι, ομολογώ ότι ήμουν μέλος της Αλ Κάιντα, όμως δε θέλω να μιλήσω γι' αυτό. Οι έξυπνοι άνθρωποι ήρθαν και με βρήκαν, το ανέλυσαν και έφτασαν στην αλήθεια. Είναι καλό για μένα να πω την αλήθεια και οι πληροφορίες διαστανρώθηκαν. Είπα πως δεν είχα καμία σχέση με αυτή την υπόθεση. Πέρασα από τον ανιχνευτή ψεύδους και μου είπαν ότι δεν ήμουν υποχρεωμένος να μιλήσω άλλο γι' αυτό. Είπαν, σε παρακαλούμε, μη μιλήσεις άλλο γι' αυτό το θέμα, και δεν το έχουν θίξει εδώ και ένα χρόνο.

Ε: Επομένως, καμία αμερικανική αρχή δε σε κακομεταχειρίστηκε καθ' οιονδήποτε τρόπο;

Α: Δε θέλω να απαντήσω σε αυτή την ερώτηση· δεν είμαι υποχρεωμένος, αν δε με αναγκάσετε.ⁱⁱⁱ

Το δεύτερο έγγραφο είναι η καταγραφή της μαρτυρίας του από την ακρόαση ενώπιον της Στρατιωτικής Επιτροπής Αναστολών, όπου ανακοίνωσε ότι είχε γράψει αυτό το βιβλίο. Είχε μεσολαβήσει ένας χρόνος από την ακρόαση ενώπιον του ΔΑΚΕ, ένας χρόνος κατά τον οποίο του επιτράπηκε τελικά να συναντηθεί με δικηγόρους και με κάποιο τρόπο βρήκε την αποστασιοποίηση και την αντοχή που απαιτούνταν προκειμένου να αποτυπώσει στο χαρτί την εμπειρία του. Αυτή τη φορά αναφέρεται ελεύθερα στην οδύσσειά του, όχι με φόβο ή οργή, αλλά με φωνή χρωματισμένη από ειρωνεία και πνεύμα. «Ήταν πολύ ανόητος», γράφει ο Μοχάμεντου αναφερόμενος στις απειλές που του απηύθυνε ένας από τους ανακριτές του, «γιατί είπε ότι θα έφερνε μέσα κάτι μαύρους. Εγώ δεν έχω κανένα πρόβλημα με τους μαύρους, οι μισοί άνθρωποι στη χώρα μου είναι μαύροι!» Ένας άλλος ανακριτής στο Γκουαντάναμο, γνωστός ως Κύριος Χ, ήταν καλυμμένος από την κορυφή ως τα νύχια, «όπως στη Σαουδική Αραβία, έτσι που είναι καλυμμένες οι γυναίκες», με «γάντια, κάτι γάντια σαν του Ο. Τ. Σίμπσον στα χέρια του». Οι απαντήσεις του είναι λεπτομερέστατες συνειδητά, για να έχουν

αντίκτυπο, αλλά και με έναν ειλικρινή στόχο. «Σας παρακαλώ», λέει απευθυνόμενος στην Επιτροπή, «παιδιά, θέλω να καταλάβετε την ιστορία μου εντάξει, γιατί δεν έχει πραγματικά σημασία αν θα με αφήσουν ελεύθερο ή όχι, εγώ θέλω απλώς να γίνει κατανοητή η ιστορία μου».iv

Δεν έχουμε την πλήρη καταγραφή της προσπάθειας του Μοχάμεντου να πει την ιστορία του στην Επιτροπή, στη διάρκεια εκείνης της ακρόασης. Πάνω που επιχειρεί να περιγράψει όσα βίωσε στο Γκουαντάναμο στη διάρκεια του καλοκαιριού του 2003, «η συσκευή καταγραφής εμφάνισε δυσλειτουργία», όπως επισημαίνει μια σημείωση με κεφαλαία στο κείμενο. Για το χαμένο τμήμα, στο οποίο «ο κρατούμενος περιέγραψε το πώς υπέστη βασανιστήρια ενόσω βρισκόταν εδώ στο Γκουαντάναμο από διάφορα άτομα», το έγγραφο περιλαμβάνει «όσα συγκράτησε η Επιτροπή στη διάρκεια εκείνης της δυσλειτουργίας των 1.000 στροφών».

Ο Κρατούμενος ξεκίνησε ισχυριζόμενος ότι κακοποιήθηκε από μια ανακρίτρια, γνωστή στον ίδιο ως ██████████. Ο Κρατούμενος επιχείρησε να εξηγήσει στην Επιτροπή ██████████ ενέργειες, όμως στην πορεία αναστατώθηκε και ήταν εμφανώς ταραγμένος. Εξήγησε ότι υπέστη σεξουαλική παρενόχληση και παρότι πράγματι του αρέσουν οι γυναίκες, δεν του άρεσαν όσα του έκανε η ██████████. Η Προεδρεύουσα Αξιωματικός παρατήρησε ότι ο Κρατούμενος έδειχνε ταραγμένος και του είπε πως δεν ήταν υποχρεωμένος να διηγηθεί την ιστορία. Ο Κρατούμενος έδειξε ιδιαίτερα ευγνώμων και επέλεξε να μην επεκταθεί επί των ισχυρισμών του περί κακοποίησης από την ██████████.

Ο Κρατούμενος κατέθεσε λεπτομερείς πληροφορίες σχετικά με τους ισχυρισμούς του περί κακοποίησης από τους ██████████ και ██████████. Ο Κρατούμενος κατέθεσε ότι οι ██████████ και ██████████ εισήλθαν σ' ένα δωμάτιο με τα πρόσωπα καλυμμένα και άρχισαν να τον χτυπούν. Τον χτύπησαν τόσο άσχημα, ώστε ██████████ ταράχτηκε. Δεν άρεσε στη

██████ η αντιμετώπιση που είχε ο Κρατούμενος κι έτσι άρχισε να τον βλέπει με συμπάθεια. Σύμφωνα με τον Κρατούμενο, ██████ έκλαιγε και έλεγε στους ██████ και ██████ να πάνσουν να τον χτυπούν. Ο Κρατούμενος θέλησε να δείξει στην Επιτροπή τις ουλές του και τα σημεία όπου είχε τραυματιστεί, όμως η Επιτροπή δε θέλησε να δει. Η Επιτροπή συμφωνεί ότι αυτό το κείμενο αποτελεί μία ακριβή περίληψη του αλλοιωμένου σκέλους της κασέτας.^v

Ο μόνος λόγος που έχουμε στη διάθεσή μας ετούτα τα απομαγνητοφωνημένα αποσπάσματα είναι επειδή ένας ομοσπονδιακός δικαστής –εκδίκασε μία αγωγή στο πλαίσιο του Νόμου περί Ελεύθερης Πληροφόρησης, την οποία είχε καταθέσει το ειδησεογραφικό πρακτορείο Associated Press– διέταξε τον αποχαρκτηρισμό τους. Η συγκεκριμένη αγωγή υποχρέωσε τελικά το Πεντάγωνο, τέσσερα χρόνια αφότου άρχισε να λειτουργεί ως κέντρο κράτησης το Γκουαντάναμο, να δημοσιοποιήσει επίσημο κατάλογο των ατόμων που κρατούνταν στις εγκαταστάσεις εκείνες. Για πρώτη φορά οι φυλακισμένοι αποκτούσαν ονόματα και τα ονόματα είχαν φωνή. Μέσα από τις απομαγνητοφωνήσεις των απόρρητων ακροάσεων, πολλοί φυλακισμένοι αφηγούνταν ιστορίες οι οποίες αμφισβητούσαν ευθέως τον ισχυρισμό ότι οι στρατιωτικές εγκαταστάσεις στην Κούβα στέγαζαν «τους χειρότερους των χειρότερων», άντρες τόσο επικίνδυνους, ώστε, σύμφωνα με την περίφημη ρήση του στρατηγού που ήταν υπεύθυνος για τις εγκαταστάσεις, όταν έφτασαν εκεί οι πρώτοι κρατούμενοι το 2002, ήταν ικανοί «να κόψουν με τα δόντια τους τις υδραυλικές γραμμές στην πίσω πλευρά ενός C-17 προκειμένου να το καταρρίψουν».^{vi} Αρκετοί, όπως ο Μοχάμεντου, έθιγαν το ζήτημα της αντιμετώπισης που είχαν στα χέρια των αμερικανικών αρχών.

Το Πεντάγωνο ανέβασε τους τόνους. «Οι κρατούμενοι που στεγάζονται στο Γκουαντάναμο είναι εκπαιδευτές τρομοκρατών, κατασκευαστές βομβών, μελλοντικοί βομβιστές αυτοκτονίας και

άλλα επικίνδυνα άτομα», ισχυρίστηκε εκ νέου ένας εκπρόσωπος του στρατού, όταν δημοσιοποιήθηκαν οι απομαγνητοφωνήσεις. «Γνωρίζουμε επίσης ότι είναι εκπαιδευμένοι να λένε ψέματα, στην προσπάθειά τους να εξασφαλίσουν συμπάθεια για την κατάσταση στην οποία βρίσκονται και να ασκήσουν πιέσεις στην αμερικανική κυβέρνηση».^{vii} Ένα χρόνο αργότερα, όταν οι στρατιωτικές αρχές δημοσιοποίησαν τα αρχεία από τις ακροάσεις της Στρατιωτικής Επιτροπής του Γκουαντάναμο για το 2006, η απομαγνητοφώνηση της κατάθεσης του Μοχάμεντου απουσίαζε τελείως. Η συγκεκριμένη απομαγνητοφώνηση εξακολουθεί να χαρακτηρίζεται απόρρητη.

Το χειρόγραφο του Μοχάμεντου τελικά εγκρίθηκε προς δημοσιοποίηση και ένα μέλος της ομάδας νομικής υποστήριξης μπόρεσε να μου το παραδώσει μέσα σε δίσκο που έφερε την ετικέτα «Χειρόγραφο Σλάχι – Αποχαρκτηρισμένη Εκδοχή», το καλοκαίρι του 2012. Στο μεταξύ, ο Μοχάμεντου συμπλήρωνε μια δεκαετία στο Γκουαντάναμο. Δύο χρόνια νωρίτερα, ομοσπονδιακός δικαστής είχε εγκρίνει το αίτημά του, διατάσσοντας την απελευθέρωσή του, όμως η αμερικανική κυβέρνηση άσκησε έφεση και το εφετείο προώθησε το αίτημά του και πάλι στο ομοσπονδιακό δικαστήριο προς επανεξέταση. Η υπόθεση εξακολουθεί να εκκρεμεί.

Ο Μοχάμεντου ακόμη και σήμερα παραμένει στο ίδιο κελί απομόνωσης όπου έγραψε το *Γκουαντάναμο: Το ημερολόγιο ενός κρατούμενου*. Πιστεύω ότι έχω διαβάσει ό,τι έχει δημοσιοποιηθεί σχετικά με την υπόθεσή του και αδυνατώ να αντιληφθώ για ποιο λόγο εστάλη στο Γκουαντάναμο.

Ο Μοχάμεντου Ουλντ Σλάχι γεννήθηκε στις 31 Δεκεμβρίου του 1970 στο Ρόσο, τότε κωμόπολη και σήμερα μικρή πόλη στις όχθες του ποταμού Σενεγάλη, στα νότια σύνορα της Μαυριτανίας. Είχε οκτώ μεγαλύτερα αδέρφια· θα ακολουθούσαν τρία ακόμη. Η οικογένεια μετακόμισε στην πρωτεύουσα, τη Νουακσότ, την εποχή

που ο Μοχάμεντου τελείωνε το δημοτικό, κι ο πατέρας του, νομάδας καμηλέμπορος, πέθανε λίγο καιρό μετά. Η συγκυρία, σε συνδυασμό με τα προφανή χαρίσματα του Μοχάμεντου σίγουρα διαμόρφωσαν την αίσθηση του ίδιου για τον ρόλο του μέσα στην οικογένεια. Ο πατέρας του τον είχε μάθει να διαβάξει το Κοράνι, το οποίο και είχε απομνημονεύσει φτάνοντας στην εφηβεία, ενώ τα πήγε καλά στο γυμνάσιο, εκδηλώνοντας ιδιαίτερη έφεση στα μαθηματικά. Ρεπορτάζ το οποίο δημοσιεύτηκε το 2008 στο περιοδικό *Der Spiegel* περιγράφει ένα δημοφιλές παιδί με πάθος για το ποδόσφαιρο, και ιδιαίτερα για τη γερμανική εθνική ομάδα – ένα πάθος που τον οδήγησε να υποβάλει αίτηση και τελικά να κερδίσει υποτροφία από τον Όμιλο Καρλ Ντούισμπουργκ, προκειμένου να σπουδάσει στη Γερμανία. Ήταν ένα τεράστιο άλμα για ολόκληρη την οικογένεια, όπως ανέφερε το περιοδικό:

Ο Σλάχι επιβιβάστηκε στο αεροπλάνο με προορισμό τη Γερμανία μια Παρασκευή, τέλη καλοκαιριού του 1988. Ήταν το πρώτο μέλος της οικογένειάς του που θα σπούδαζε στο πανεπιστήμιο –και μάλιστα στο εξωτερικό– και το πρώτο που θα ταξίδευε με αεροπλάνο. Ταραγμένη από την αναχώρηση του αγαπημένου της γιου, η μητέρα του τον αποχαιρέτησε με τόσα δάκρυα, ώστε ο Μοχάμεντου δίστασε για λίγο προτού επιβιβαστεί στην πτήση του. Τελικά, οι υπόλοιποι τον έπεισαν να φύγει. «Έφευγε για να μας σώσει οικονομικά», λέει σήμερα ο αδελφός του, ο Γιαντίχ.^{viii}

Στη Γερμανία, ο Μοχάμεντου σπούδασε ηλεκτρολόγος μηχανικός, έχοντας κατά νου να σταδιοδρομήσει στις τηλεπικοινωνίες και στους υπολογιστές, όμως διέκοψε τις σπουδές του προκειμένου να συμμετάσχει σε μια προσπάθεια η οποία προσέλκυε νέους άντρες απ' ολόκληρο τον κόσμο: στην αντίσταση απέναντι στην κομμουνιστική κυβέρνηση του Αφγανιστάν. Την εποχή εκείνη δεν υπήρχε κανένας περιορισμός ή απαγόρευση απέναντι σε τέτοιου είδους δραστηριότητες και νέοι άντρες όπως

ο Μοχάμεντου έκαναν το ταξίδι αυτό φανερά· επρόκειτο για ένα σκοπό τον οποίο η Δύση, και ειδικά η Αμερική, υποστήριζε ενεργά. Για τη συμμετοχή του στον αγώνα απαιτούνταν εκπαίδευση· οπότε, στις αρχές του 1991 ο Μοχάμεντου παρακολούθησε το σχετικό πρόγραμμα στο στρατόπεδο Αλ-Φαρούκ, στο Χοστ, επί επτά εβδομάδες και έδωσε όρκο πίστης στην Αλ Κάιντα, η οποία διεύθυνε το στρατόπεδο. Εκπαιδεύτηκε στη χρήση ελαφρών όπλων και όλμων, με τα όπλα να είναι κυρίως σοβιετικής κατασκευής, ενώ τα βλήματα των όπλων, σύμφωνα με τη μαρτυρία του στο ΔΑΚΕ, ήταν κατασκευασμένα στις Ηνωμένες Πολιτείες.

Ο Μοχάμεντου επέστρεψε στις σπουδές του μετά την εκπαίδευση, όμως στις αρχές του 1992, με την κομμουνιστική κυβέρνηση στα πρόθυρα της κατάρρευσης, επέστρεψε στο Αφγανιστάν. Εντάχθηκε σε μια μονάδα υπό τη διοίκηση του Τζαλαλντίν Χακανί που πολιορκούσε την πόλη του Γκαρντέζ, η οποία έπεσε προβάλλοντας μικρή αντίσταση τρεις εβδομάδες μετά την άφιξη του Μοχάμεντου. Η Καμπούλ έπεσε λίγο αργότερα και όπως εξήγησε ο Μοχάμεντου στην ακρόαση ενώπιον του ΔΑΚΕ, πολύ γρήγορα ο σκοπός αυτής της προσπάθειας έγινε σκοτεινός:

Αμέσως μετά την κατάρρευση των κομμουνιστών, οι ίδιοι οι Μουτζαχεντίν άρχισαν να διεξάγουν Τζιχάντ αναμεταξύ τους, για να δουν ποιος θα έπαιρνε την εξουσία· οι διάφορες φατρίες βάλθηκαν να πολεμούν ανάμεσά τους. Αποφάσισα να φύγω, γιατί δεν ήθελα να πολεμήσω ενάντια σε άλλους μουσουλμάνους, ούτε και έβρισκα κάποιο λόγο να το κάνω· ούτε και τώρα βλέπω για ποιο λόγο να πολεμάς για να δεις ποιος θα γίνει πρόεδρος ή αντιπρόεδρος. Μοναδικός σκοπός μου ήταν να πολεμήσω ενάντια στους εισβολείς, κυρίως τους κομμουνιστές, που απαγορεύουν στα αδέρφια μου να ακολουθούν τη θρησκεία τους.

Αυτό, όπως ποτέ δεν έπαψε να επιμένει ο Μοχάμεντου, απο-

τέλεσε και το τέλος της δέσμευσής του απέναντι στην Αλ Κάιντα. Όπως είπε στην προεδρεύουσα αξιωματικό στο ΔΑΚΕ:

Κυρία Πρόεδρε, γνώριζα ότι πολεμούσα με την Αλ Κάιντα, όμως την εποχή εκείνη η Αλ Κάιντα δε διεξήγγε Τζιχάντ εναντίον της Αμερικής. Μας έλεγαν να πολεμήσουμε μαζί με τους αδελφούς μας ενάντια στους κομμουνιστές. Στα μέσα της δεκαετίας του '90, θέλησαν να διεξαγάγουν Τζιχάντ ενάντια στην Αμερική, όμως εγώ προσωπικά δεν είχα καμία σχέση. Δεν συντάχθηκα μαζί τους σ' αυτή την ιδέα· είναι δικό τους πρόβλημα. Εγώ δεν έχω καμία σχέση με την αντιπαράθεση της Αλ Κάιντα με τις ΗΠΑ. Μόνοι τους πρέπει να λύσουν ετούτο το πρόβλημα· εγώ είμαι τελείως ανεξάρτητος από το πρόβλημα αυτό.^{ix}

Επιστρέφοντας στη Γερμανία, ο Μοχάμεντου μπήκε στον ρυθμό της ζωής που ο ίδιος και η οικογένειά του στη Νουακσότ είχαν σχεδιάσει. Ολοκλήρωσε τις σπουδές ηλεκτρολόγου μηχανικού στο Πανεπιστήμιο του Ντούισμπουργκ, η νεαρή Μαυριτανή σύζυγός του ήρθε να τον βρει και το ζευγάρι έζησε και εργάστηκε στο Ντούισμπουργκ το μεγαλύτερο διάστημα της δεκαετίας του 1990. Στη διάρκεια εκείνης της περιόδου όμως, παρέμεινε φίλος ή διατήρησε επαφή με συντρόφους του από την περιπέτεια στο Αφγανιστάν, ορισμένοι από τους οποίους εξακολούθουσαν να έχουν σχέσεις με την Αλ Κάιντα. Επίσης, διατηρούσε και ο ίδιος απευθείας σχέση με ένα εξέχον μέλος της Αλ Κάιντα, τον Μαχφούζ Ουλντ αλ Γουαλίντ, γνωστό επίσης και ως Αμπού Χαφς αλ Μαουριτανί, ο οποίος ήταν μέλος του συμβουλίου Σούρα της Αλ Κάιντα και ένας από τους σημαντικότερους θεολογικούς συμβούλους του Οσάμα μπιν Λάντεν. Ο Αμπού Χαφς είναι μακρινός ξάδελφος του Μοχάμεντου, καθώς και σύγαμπρός του, επειδή έχει παντρευτεί την αδελφή της γυναίκας του Μοχάμεντου. Οι δυο τους επικοινωνούσαν κατά καιρούς τηλεφωνικά στο διάστημα της παραμονής του Μοχάμεντου στη Γερμανία –ένα τηλεφώνημα του Αμπού Χαφς, χρησιμοποιώντας το δορυφορικό

τηλέφωνο του Μπιν Λάντεν, τράβηξε την προσοχή της γερμανικής αντικατασκοπείας το 1999– και δύο φορές ο Μοχάμεντου βοήθησε τον Αμπού Χαφς να μεταφέρει 4.000 δολάρια στην οικογένειά του στη Μαυριτανία, κοντά στο Ραμαζάνι.

Το 1998, ο Μοχάμεντου και η σύζυγός του ταξίδεψαν στη Σαουδική Αραβία προκειμένου να πραγματοποιήσουν το χάτζι. Την ίδια χρονιά, αδυνατώντας να εξασφαλίσει μόνιμη άδεια παραμονής στη Γερμανία, ο Μοχάμεντου ακολούθησε τη συμβουλή ενός φίλου του από το πανεπιστήμιο και υπέβαλε αντίστοιχη αίτηση στον Καναδά· οπότε, τον Νοέμβριο του 1999 μετανάστευσε στο Μόντρεαλ. Έμεινε για κάποιο διάστημα με έναν πρώην συμφοιτητή του και στη συνέχεια μετακόμισε στο μεγάλο τέμενος Αλ Σουνά του Μόντρεαλ, όπου ως χαφίζ, δηλαδή ως κάποιος που είχε απομνημονεύσει το Κοράνι, προσκλήθηκε να πρωτοστατήσει στις προσευχές για το Ραμαζάνι, όταν απουσίαζε ο ιμάμης. Λιγότερο από ένα μήνα μετά την άφιξή του στο Μόντρεαλ, ένας Αλγερινός μετανάστης και μέλος της Αλ Κάιντα, ονόματι Αχμέντ Ρεσάμ, συνελήφθη ενώ επιχειρούσε να εισέλθει στις Ηνωμένες Πολιτείες με αυτοκίνητο γεμάτο εκρηκτικά και στόχο να τοποθετήσει βόμβα στο Διεθνές Αεροδρόμιο του Λος Άντζελες την Πρωτοχρονιά, στο πλαίσιο ενός σχεδίου που έγινε γνωστό ως Συνωμοσία της Χιλιετίας. Ο Ρεσάμ είχε ως βάση του το Μόντρεαλ. Αναχώρησε από την πόλη πριν φτάσει εκεί ο Μοχάμεντου, όμως προηγουμένως σύχναζε στο τέμενος Αλ Σουνά και διατηρούσε επαφές με αρκετούς από εκείνους που ο Μοχάμεντου, στην ακρόασή του ενώπιον του ΔΑΚΕ, χαρακτήρισε ως «κακούς φίλους» του συμφοιτητή του.

Η σύλληψη του Ρεσάμ πυροδότησε μια μεγάλη έρευνα γύρω από την κοινότητα των μουσουλμάνων μεταναστών στο Μόντρεαλ και ειδικότερα την κοινότητα του τεμένους Αλ Σουνά, οπότε για πρώτη φορά στη ζωή του ο Μοχάμεντου ανακρίθηκε σχετικά με πιθανές τρομοκρατικές διασυνδέσεις. Η Βασιλική Καναδική Έφιππη Αστυνομία «ήρθε και με ανέκρινε», όπως κατέθεσε ενώπιον της Στρατιωτικής Επιτροπής το 2005.

Τρόμαξα φοβερά. Με ρώτησαν αν ήξερα τον Αχμέντ Ρεσάμ, εγώ είπα «Όχι» και ύστερα ρώτησαν ξέρεις αυτόν τον τύπο κι εγώ είπα: «Όχι, όχι». Φοβόμουν τόσο, ώστε έτρεμα... Δεν ήμουν μαθημένος σε αυτά, πρώτη φορά με ανέκριναν και το μόνο που ήθελα ήταν να μην έχω μπλεξίματα και να φροντίσω να πω την αλήθεια. Όμως εκείνοι με παρακολουθούσαν με πολύ άσχημο τρόπο. Δεν πειράζει να σε παρακολουθούν, αλλά πειράζει άμα βλέπεις εκείνους που σε παρακολουθούν. Γινόταν πολύ άτσαλα, όμως ήθελαν να σου περάσουν το μήνυμα ότι σε παρακολουθούν.

Στο μεταξύ, στη Μαυριτανία, η οικογένεια του Μοχάμεντου ήταν ανάστατη. «Τι κάνεις στον Καναδά;» θυμάται να τον ρωτούν. «Εγώ τους είπα τίποτε, για δουλειά ψάχνω. Κι η οικογένειά μου αποφάσισε ότι έπρεπε να επιστρέψω στη Μαυριτανία, γιατί ο τύπος πρέπει να βρίσκεται σε πολύ κακό περιβάλλον κι εμείς θέλουμε να τον γλιτώσουμε». Η πρώην, πλέον, σύζυγός του τηλεφώνησε εξ ονόματος της οικογένειας προκειμένου να τον ενημερώσει πως η μητέρα του ήταν άρρωστη. Όπως κατέθεσε ο Μοχάμεντου στην Επιτροπή:

Μου τηλεφώνησε, έκλαιγε και είπε: «Είτε θα με φέρεις στον Καναδά, είτε θα γυρίσεις στη Μαυριτανία». Εγώ είπα: «Έλα, ηρέμησε». Δε μου άρεσε η ζωή στον Καναδά, δεν μπορούσα να απολαύσω την ελευθερία μου και το να σε παρακολουθούν δεν είναι πολύ ωραίο. Σιχαινόμουν τον Καναδά και είπα ότι η δουλειά είναι πολύ σκληρή εδώ. Έφυγα ημέρα Παρασκευή, 21 Ιανουαρίου του 2000· πήρα το αεροπλάνο από το Μόντρεαλ για τις Βρυξέλλες κι από εκεί για το Ντακάρ.^x

Μ' εκείνη την πτήση, ξεκινά η οδύσσεια που θα εξελιχτεί για τον Μοχάμεντου στο Γκουαντάναμο: Το ημερολόγιο ενός κρατούμενου.

Αρχίζει εδώ επειδή από αυτό το σημείο και μετά, μία και μόνη δύναμη καθορίζει τη μοίρα του Μοχάμεντου: οι Ηνωμένες Πολιτείες. Γεωγραφικά, εκείνο που ο ίδιος περιγράφει ως «ατελείωτη παγκόσμια περιοδεία» κρατήσεων και ανακρίσεων θα καλύψει 32.000 χιλιόμετρα μέσα στους επόμενους δεκαοκτώ μήνες, ξεκινώντας με την επιστροφή του στην πατρίδα και καταλήγοντας στον αποκλεισμό του 6.400 χιλιόμετρα μακριά, σ' ένα νησί της Καραϊβικής. Στην πορεία, θα κρατηθεί και θα ανακριθεί σε τέσσερις χώρες, συχνά με τη συμμετοχή Αμερικανών και πάντοτε κατόπιν αιτήματος των Ηνωμένων Πολιτειών.

Εδώ βλέπουμε πώς περιγράφεται η πρώτη από αυτές τις κρατήσεις στο χρονολόγιο, το οποίο περιέλαβε ο Αμερικανός δικαστής Τζέιμς Ρόμπερτσον στην αποχαρακτηρισμένη εντολή αποφυλάκισης του Μοχάμεντου το 2010:

Ιανουάριος 2000 Μετέβη αεροπορικώς από τον Καναδά στη Σενεγάλη, όπου τον συνάντησαν αδελφοί του προκειμένου να τον μεταφέρουν στη Μανριτανία· τόσο ο ίδιος όσο και οι αδελφοί του συνελήφθησαν από τις [] αρχές και ανακρίθηκαν σχετικά με τη Συνωμοσία της Χιλιετίας. Εμφανίστηκε ένας Αμερικανός ο οποίος τράβηξε φωτογραφίες· στη συνέχεια, κάποιος που [ο Μοχάμεντου] υπέθεσε ότι ήταν Αμερικανός τον πήγε αεροπορικώς στη Μανριτανία, όπου ανακρίθηκε εκ νέου από τις μανριτανικές αρχές σχετικά με τη Συνωμοσία της Χιλιετίας.

Φεβρουάριος 2000 Ανακρίθηκε από [] αναφορικά με τη Συνωμοσία της Χιλιετίας.

14/2/2000 [] τον απελευθέρωσαν, καταλήγοντας στο συμπέρασμα ότι δεν υπήρχε καμία βάση για να θεωρήσουν πως είχε συμμετοχή στη Συνωμοσία της Χιλιετίας.

«Οι Μανριτανοί είπαν: “Δε σε χρειαζόμαστε, φύγε. Δε μας ενδιαφέρεις”», θυμάται ο Μοχάμεντου, περιγράφοντας την απελευθέρωσή του ενώπιον του ΔΑΚΕ. «Εγώ τους ρώτησα: με τους

Αμερικανούς τι γίνεται; Μου είπαν: “Οι Αμερικανοί όλο λένε πως υπάρχει κάποια σχέση, όμως αποδείξεις δε μας δίνουν· οπότε, τι να κάνουμε κι εμείς;”»

Όμως, όπως καταγράφει ο δικαστής Ρόμπερτσον στο χρονολόγιό του, η μαυριτανική κυβέρνηση κάλεσε εκ νέου τον Μοχάμεντου, κατόπιν αιτήματος των Ηνωμένων Πολιτειών, λίγο μετά τις τρομοκρατικές επιθέσεις της 11ης Σεπτεμβρίου:

29/9/2001 Συνελήφθη στη Μαυριτανία· οι Αρχές του είπαν [redacted] σύλληψη επειδή ο Σλάχι φερόταν να έχει συμμετοχή στη Συνωμοσία της Χιλιετίας.

12/10/2001 Ενώ παρέμενε κρατούμενος, πράκτορες προχώρησαν σε έρευνα του σπιτιού του, κατάσχοντας κασέτες και έγγραφα.

15/10/2001 Αφέθηκε ελεύθερος από τις [redacted] αρχές.^{xi}

Στο διάστημα που μεσολάβησε ανάμεσα στις δύο αυτές συλλήψεις του στη Μαυριτανία, στη διάρκεια των οποίων ανακρίθηκε από πράκτορες του FBI, ο Μοχάμεντου διήγαγε έναν πέρα για πέρα συνηθισμένο και, σύμφωνα με τα μέτρα της χώρας του, πετυχημένο βίο, ασχολούμενος με υπολογιστές και ηλεκτρονικά συστήματα, αρχικά για λογαριασμό μιας εταιρείας προμήθειας ιατρικού υλικού, η οποία παράλληλα παρείχε υπηρεσίες Διαδικτύου, και στη συνέχεια για μία ανάλογα πολυσχιδή οικογενειακή επιχείρηση εισαγωγών. Πλέον, όμως, αισθανόταν ανήσυχος. Παρότι είχε αφεθεί ελεύθερος και είχε «επιστρέψει στη ζωή του», όπως εξήγησε στη Στρατιωτική Επιτροπή:

Πλέον σκεφτόμουν πως θα έχω πρόβλημα με τον εργοδότη μου, γιατί ο εργοδότης μου δε θα δεχόταν να γνωρίσω στη δουλειά, αφού είμαι ύποπτος για τρομοκρατία· οπότε, εκείνοι είπαν ότι θα το τακτοποιούσαν το θέμα. Μπροστά μου, εκεί όπου καθόμουν, ο πιο υψηλόβαθμος τύπος των μυστικών υπηρεσιών στη Μαυριτανία τηλεφώνησε στον εργοδότη μου και

είπε ότι είμαι καλός άνθρωπος, δεν έχουμε κανένα πρόβλημα μαζί [του] και τον συλλάβαμε γιατί είχαμε λόγο. Έπρεπε να τον ανακρίνουμε, τον ανακρίναμε και είναι εντάξει· οπότε, μπορείς να τον ξαναδεχτείς στη δουλειά.^{xii}

Πράγματι, ο εργοδότης του τον πήρε ξανά στη δουλειά και κάτι περισσότερο από ένα μήνα αργότερα, η δουλειά του Μοχάμεντου θα τον οδηγούσε στο Προεδρικό Μέγαρο της Μαυριτανίας, όπου πέρασε μία μέρα ετοιμάζοντας την προσφορά του για την αναβάθμιση του τηλεφώνου και των υπολογιστών του προέδρου Ουλντ Τάγια. Όταν επέστρεψε στο σπίτι του, η αστυνομία εμφανίστηκε ξανά, λέγοντάς του πως τον ήθελαν πάλι για ανάκριση. Εκείνος τους ζήτησε να περιμένουν ώσπου να κάνει ένα ντους. Ντύθηκε, πήρε τα κλειδιά του –τους ακολούθησε πρόθυμα, μετέβη με το αυτοκίνητό του στα κεντρικά της αστυνομίας– και είπε στη μητέρα του να μην ανησυχεί, θα επέστρεφε σύντομα στο σπίτι. Αυτή τη φορά όμως εξαφανίστηκε.

Επί σχεδόν ένα χρόνο, η οικογένειά του αφηνόταν να πιστεύει ότι βρισκόταν κρατούμενος από τις μαυριτανικές αρχές. Ο μεγαλύτερος αδελφός του, ο Χαμούντ, περνούσε συχνά από τις φυλακές ασφαλείας για να αφήσει καθαρά ρούχα και χρήματα για τα γεύματά του. Μία εβδομάδα αφότου ο Μοχάμεντου εμφανίστηκε οικειοθελώς στις Αρχές, μια μυστική πτήση της CIA τον είχε μεταφέρει στην Ιορδανία· μήνες αργότερα, οι Ηνωμένες Πολιτείες τον παρέλαβαν από το Αμμάν και τον παρέδωσαν στην αεροπορική βάση Μπαγκράμ, στο Αφγανιστάν, ενώ λίγες εβδομάδες αργότερα στο Γκουαντάναμο. Όλο αυτό το διάστημα, η οικογένειά του πλήρωνε για τα έξοδά του στις φυλακές της Νουακσότ· όλο αυτό το διάστημα, οι αξιωματούχοι των φυλακών τσέπωναν τα χρήματα, χωρίς να λένε κουβέντα. Τελικά, στις 28 Οκτωβρίου του 2002, ο μικρότερος αδελφός του Μοχάμεντου, ο Γιαντίχ, ο οποίος είχε αναλάβει τη θέση του Μοχάμεντου για να βγάζει το ψωμί της οικογένειας στην Ευρώπη, πήρε στα χέρια του το τεύχος του *Der Spiegel* εκείνης της εβδομάδας

και διάβασε πως ο αδελφός του στην πραγματικότητα «καθόταν επί μήνες μέσα σ' ένα κλουβί, στις φυλακές των ΗΠΑ στο Γκουαντάναμο».

Ο Γιαντίχ έγινε έξω φρενών – όχι με τις Ηνωμένες Πολιτείες, όπως ο ίδιος θυμάται, αλλά με τις τοπικές αρχές που όλο εκείνο το διάστημα διαβεβαίωναν την οικογένειά του πως αυτές κρατούσαν τον Μοχάμεντου και ότι ήταν ασφαλής. «Αυτοί οι αστυνομικοί είναι κακοί άνθρωποι, είναι κλέφτες!» ωρυόταν ασταμάτητα, όταν τηλεφώνησε στην οικογένειά του για να τους ενημερώσει. «Μη λες τέτοια πράγματα!» απάντησαν πανικόβλητοι εκείνοι και του έκλεισαν το τηλέφωνο. Τους τηλεφώνησε ξανά κι άρχισε να λέει τα ίδια. Του έκλεισαν και πάλι το τηλέφωνο.

Ο Γιαντίχ εξακολουθεί να ζει στο Ντίσελντορφ. Συναντηθήκαμε εκεί πέρυσι, για μια σειρά γευμάτων σ' ένα μαροκινό εστιατόριο στην Έλερστρασε, όπου βρίσκεται το κέντρο της βορειοαφρικανικής κοινότητας της πόλης. Ο Γιαντίχ με σύστησε σε διάφορους φίλους του, κυρίως νεαρούς Μαροκινούς, πολλοί από τους οποίους, όπως και ο Γιαντίχ, είναι πλέον Γερμανοί πολίτες. Μεταξύ τους μιλούσαν αραβικά, γαλλικά και γερμανικά· μ' εμένα, όπως κι ο Γιαντίχ, προσπαθούσαν φιλότιμα να μιλήσουν αγγλικά, γελώντας με τα λάθη που έκαναν. Ο Γιαντίχ είπε ένα κλασικό ανέκδοτο των μεταναστών, πρώτα στα αραβικά για τους φίλους του, κι ύστερα το μετέφρασε για μένα, σχετικά με το τεστ αγγλικών που έπρεπε να περάσει όποιος ήθελε να δουλέψει σε ξενοδοχείο. «Τι λες αν θέλεις να φωνάξεις κάποιον κοντά σου;» ερωτάται ο υποψήφιος. «Παρακαλώ, έλα εδώ», απαντά εκείνος. «Και τι λες για να του πεις να φύγει;» Ο υποψήφιος κομπιάζει στην αρχή, όμως τελικά το πρόσωπό του φωτίζεται. «Πάω έξω και του λέω: “Παρακαλώ, έλα εδώ!”»

Στο Ντίσελντορφ, ο Γιαντίχ κι εγώ περάσαμε ένα ολόκληρο γεύμα βάζοντας σε σειρά και προσθέτοντας ονόματα σε φωτογραφίες αδελφών, νυφών, γαμπρών και ανιψιών, πολλοί από τους οποίους ζουν στο σπιτικό της οικογένειας στη Νουακσότ, όπου συνυπάρχουν οι διάφορες γενιές. Στη διάρκεια της ακρόα-

σής του ενώπιον του ΔΑΚΕ, το 2004, ο Μοχάμεντου εξέφρασε την αδιαφορία του για την Αλ Κάιντα μετά την επιστροφή του στη Γερμανία λέγοντας: «Είχα μεγάλη οικογένεια να θρέψω, είχα εκατό στόματα να ταΐσω». Ίσως ήταν υπερβολή, όμως μόλις κατά το ήμισυ. Πλέον, ο Γιαντίχ έχει επωμιστεί ένα μεγάλο μέρος αυτής της ευθύνης. Επειδή ο ακτιβισμός μπορεί να αποδειχτεί ριψοκίνδυνο εγχείρημα στη Μαυριτανία, έχει αναλάβει επίσης πρωταγωνιστικό ρόλο στις προσπάθειες της οικογένειας να πετύχουν την απελευθέρωση του Μοχάμεντου. Στη διάρκεια του τελευταίου κοινού μας γεύματος, παρακολουθήσαμε βίντεο στο YouTube από μια διαδήλωση που βοήθησε να οργανωθεί στη Νουακσότ πέρυσι, έξω από το προεδρικό μέγαρο. Ο βασικός ομιλητής, όπως επισήμανε, ήταν υπουργός της κυβέρνησης.

Λίγες ημέρες προτού επισκεφθώ τον Γιαντίχ, στον Μοχάμεντου είχε επιτραπεί να κάνει ένα από τα δύο τηλεφωνήματα που δικαιούται κάθε χρόνο στην οικογένειά του. Τα τηλεφωνήματα οργανώνονται υπό την αιγίδα της Διεθνούς Επιτροπής του Ερυθρού Σταυρού και συνδέουν τον Μοχάμεντου με το σπίτι της οικογένειας στη Νουακσότ, καθώς και με τον Γιαντίχ στη Γερμανία. Ο Γιαντίχ μου είπε ότι πρόσφατα είχε γράψει στον Ερυθρό Σταυρό για να ρωτήσει αν θα μπορούσαν τα τηλεφωνήματα να αυξηθούν στα τρία κάθε χρόνο.

Το πρώτο από αυτά τα τηλεφωνήματα πραγματοποιήθηκε το 2008, εξήμισι χρόνια μετά την εξαφάνιση του Μοχάμεντου. Δημοσιογράφος του *Der Spiegel* στάθηκε μάρτυρας στη σκηνή:

Μεσημέρι Παρασκευής, τον Ιούνιο του 2008, η οικογένεια Σλάχι συγκεντρώνεται στα γραφεία του Διεθνούς Ερυθρού Σταυρού (ΔΕΣ) στη Νουακσότ, την πρωτεύουσα της Μαυριτανίας. Η μητέρα του, οι αδελφοί και οι αδελφές του, οι ανιψιοί και οι ανιψιές είναι όλοι ντυμένοι με τις μακριές κελεμπιές που κανονικά θα φορούσαν σε κάποια οικογενειακή γιορτή. Έχουν έρθει εδώ προκειμένου να μιλήσουν στον Μοχάμεντου, τον χαμένο τους γιο, από το τηλέφωνο. Η Συντονιστική Επιτροπή

του Γκουαντάναμο έχει δώσει την έγκρισή της, με τον ΔΕΣ να λειτουργεί ως ενδιάμεσος. Παχιά χαλιά καλύπτουν το πέτρινο δάπεδο και ανοιχτόχρωμες κουρτίνες κυματίζουν στα παράθυρα των γραφείων του ΔΕΣ.

«Γιε μου, γιε μου, πώς είσαι;» ρωτάει η μητέρα του. «Χαίρομαι τόσο πολύ που σε ακούω». Ξεσπάει σε δάκρυα, καθώς είναι η πρώτη φορά που ακούει τη φωνή του εδώ και περισσότερα από έξι χρόνια. Ο μεγαλύτερος αδελφός του Μοχάμεντου του μιλάει επί σαράντα λεπτά. Ο Σλάχι λέει στον αδελφό του πως είναι καλά. Θέλει να μάθει ποιος παντρεύτηκε ποια, πώς τα πάνε τα αδέρφια του, ποιοι απέκτησαν παιδιά. «Αυτός ήταν ο αδελφός μου, ο αδελφός που ξέρω. Δεν έχει αλλάξει», λέει ο Χαμούντ Ουλντ Σλάχι μετά το τηλεφώνημα.^{xiii}

Απ' ό,τι μου λέει ο Γιαντίχ, οι διάλογοι παραμένουν σε γενικές γραμμές οι ίδιοι, πέντε χρόνια αργότερα, αν και δύο στοιχειά έχουν αλλάξει. Πλέον, οι κλήσεις πραγματοποιούνται μέσω Skype, ώστε να μπορούν να βλέπουν ο ένας τον άλλο. Και, πλέον, η μητέρα του Μοχάμεντου και του Γιαντίχ απουσιάζει. Πέθανε στις 27 Μαρτίου του 2013.

Το κύριο άρθρο του αρχισυντάκτη της *New York Daily News* στις 23 Μαρτίου του 2010 είχε τον τίτλο: «Κρατήστε την πόρτα του κελιού κλειστή: Ασκήστε έφεση στην εξωφρενική απόφαση ενός δικαστή να απελευθερώσει κακούργο της 11ης Σεπτεμβρίου». Το άρθρο ξεκινούσε ως εξής:

Είναι ασύλληπτο όσο και αληθινό: ομοσπονδιακός δικαστής διέταξε την αποφυλάκιση του Μοχάμεντου Ουλντ Σλάχι, ενός από τους βασικούς στρατολόγους των επιθέσεων της 11ης Σεπτεμβρίου – ενός ανθρώπου ο οποίος κάποτε θεωρούνταν ο σημαντικότερος κρατούμενος στο Γκουαντάναμο.

Η απόφαση αυτή ήταν απόρρητη, με εντολή του δικαστή

Τζέιμς Ρόμπερτσον με την οποία ενέκρινε το αίτημα του Μοχάμεντου – το χειρόγραφο σημείωμα που είχε συντάξει ο Μοχάμεντου μέσα από το κελί του στο Γκουαντάναμο, πέντε χρόνια νωρίτερα. Χωρίς να διαθέτει πρόσβαση σ' εκείνη την εντολή ούτε στα έγγραφα τα οποία συνόδευσαν το αίτημα ή τα πρακτικά του δικαστηρίου που οδήγησαν στην εντολή, η διεύθυνση της εφημερίδας κατέληγε στην εικασία ότι ο δικαστής άφηνε ελεύθερο «έναν τρομοκράτη που είχε τα χέρια του βαμμένα με το αίμα 3.000 ανθρώπων», προσθέτοντας με στρουφνή σύνταξη, «καθώς ενδέχεται να πρόκειται για άτομο η ενοχή του οποίου ήταν βέβαιη, αλλά αναπόδεικτη πέραν πάσης αμφιβολίας χάρη στις υπερβολικές ευαισθησίες ως προς τα αποδεικτικά στοιχεία τα οποία εξασφαλίστηκαν με αυστηρές μεθόδους». Εκφράζοντας τη βεβαιότητα πως ο Μοχάμεντου «ζορίστηκε όπως έπρεπε μετά την 11η Σεπτεμβρίου» και ότι η μεταχείριση αυτή καθιστούσε τη χώρα ασφαλέστερη, η διεύθυνση της εφημερίδας καλούσε την κυβέρνηση Ομπάμα να ασκήσει έφεση έναντι της απόφασης, προσθέτοντας: «Προς τι η βιασύνη για την αποφυλάκιση; Ο δικαστής θα μπορούσε να περιμένει, έπρεπε να περιμένει, να κατανοήσει η χώρα για ποιο λόγο όφειλε να συμβεί αυτό προτού ασκήσει την εξουσία του».^{xiv}

Δύο εβδομάδες αργότερα, το δικαστήριο έδωσε στη δημοσιότητα μια αποχαρακτηρισμένη, περικομμένη εκδοχή της εντολής του δικαστή Ρόμπερτσον. Το σκέλος του σκεπτικού όπου αναφέρονταν περιληπτικά τα επιχειρήματα της κυβέρνησης σχετικά με το γιατί ο Μοχάμεντου έπρεπε να παραμείνει στο Γκουαντάναμο περιλάμβαναν και μια υποσημείωση, η οποία ενδεχομένως να αιφνιδίαζε τους αναγνώστες της εφημερίδας:

Εκτός των άλλων, η κυβέρνηση υποστήριξε αρχικά ότι ο Σλάχι μπορούσε επίσης να κρατηθεί στο πλαίσιο της πρόβλεψης περί «συνδρομής της 11ης Σεπτεμβρίου» της Έγκρισης Χρήσης Στρατιωτικών Μέσων (ΕΧΣΜ), όμως πλέον έχει εγκαταλείψει αυτή τη θεωρία, αναγνωρίζοντας ότι ο Σλάχι κατά πάσα

πιθανότητα δεν είχε γνώση των επιθέσεων της 11ης Σεπτεμβρίου». ^{1 xv}

Κάτι τέτοιο σαφώς θα καθιστούσε τραβηγμένο τον χαρακτηρισμό του Μοχάμεντου ως «κακούργου της 11ης Σεπτεμβρίου». Τραβηγμένη είναι επίσης, όπως κι αν το δει κανείς, να χαρακτηριστεί «βιαστική» η εντολή ενός δικαστή με την οποία απελευθερώνεται ένας άνθρωπος εννέα χρόνια αφότου συνελήφθη. Όμως κρύβεται μία αλήθεια στην καρδιά εκείνου του σημειώματος της *Daily News* –καθώς και σε πολλά σχόλια που έκανε ο Τύπος καλύπτοντας την υπόθεση του Μοχάμεντου– και η αλήθεια αυτή ονομάζεται σύγχυση. Τα εννέα χρόνια πλέον έχουν γίνει δεκατρία και η χώρα δε φαίνεται να έχει πλησιάσει κάπως περισσότερο στο να κατανοήσει για ποιο λόγο η αμερικανική κυβέρνηση συνεχίζει να κρατά τον Μοχάμεντου, απ' ό,τι όταν ο δικαστής Ρόμπερτσον, ο ένας και μοναδικός δικαστής που έχει ασχοληθεί λεπτομερώς με την υπόθεση αυτή, διέταξε την απελευθέρωσή του.

Απ' όσες πληροφορίες είναι διαθέσιμες, ένα στοιχείο προκύπτει ξεκάθαρα: το διάστημα που έχει περάσει ο Μοχάμεντου κρατούμενος από τις Ηνωμένες Πολιτείες δεν ξεκίνησε με τις κατηγορίες ότι αποτελούσε βασικό στρατολόγο για τις επιθέσεις της 11ης Σεπτεμβρίου. Όταν ανακρίθηκε από πράκτορες

1. Η Έγκριση Χρήσης Στρατιωτικών Μέσων (ΕΧΣΜ) είναι νόμος ο οποίος ψηφίστηκε στις 14 Σεπτεμβρίου του 2001, βάσει του οποίου λειτουργεί το Γκουαντάναμο. Παρέχει στον πρόεδρο την έγκριση «για χρήση κάθε αναγκαίου και κατάλληλου μέτρου εναντίον εκείνων των εθνών, οργανώσεων ή ατόμων που αυτός θα αποφανθεί ότι σχεδίασαν, ενέκριναν, διέπραξαν ή συνέπραξαν στις τρομοκρατικές ενέργειες οι οποίες σημειώθηκαν την 11η Σεπτεμβρίου του 2001 ή ότι παρείχαν καταφύγιο σε τέτοιες οργανώσεις ή άτομα, προκειμένου να προληφθούν τυχόν νέες διεθνείς τρομοκρατικές ενέργειες σε βάρος των Ηνωμένων Πολιτειών από τέτοια έθνη, οργανώσεις ή άτομα».

του FBI με την επιστροφή του στη Μαυριτανία, τον Φεβρουάριο του 2000, και ξανά λίγες εβδομάδες μετά τις επιθέσεις της 11ης Σεπτεμβρίου, ο βασικός άξονας ήταν η Συνωμοσία της Χιλιετίας. Εκεί φαίνεται πως βασίστηκε και η μεταφορά του στην Ιορδανία: «Οι Ιορδανοί ερευνούσαν τον ρόλο μου στη Συνωμοσία της Χιλιετίας», κατέθεσε ο Μοχάμεντου ενώπιον της Στρατιωτικής Επιτροπής το 2005. «Μου είπαν ότι τους προβληματίζε ιδιαίτερα η Συνωμοσία της Χιλιετίας».

Μέχρι να μεταφέρει η CIA τον Μοχάμεντου στην Ιορδανία όμως, ο Αχμέντ Ρεσάμ συνεργαζόταν επί μήνες με το Υπουργείο Δικαιοσύνης στις Ηνωμένες Πολιτείες και μέχρι να παραλάβει η CIA τον Μοχάμεντου οκτώ μήνες αργότερα, ο Ρεσάμ είχε καταθέσει σε δύο δίκες τρομοκρατών και είχε αποκαλύψει τα ονόματα περισσότερων από εκατόν πενήντα ατόμων που συμμετείχαν σε τρομοκρατικά δίκτυα, τόσο στην κυβέρνηση των Ηνωμένων Πολιτειών όσο και στις κυβερνήσεις έξι ακόμη κρατών. Ορισμένα από τα άτομα αυτά ήταν κρατούμενοι στο Γκουαντάναμο και η αμερικανική κυβέρνηση έχει χρησιμοποιήσει τις καταθέσεις του Ρεσάμ ως αποδεικτικά στοιχεία εναντίον τους στα αντίστοιχα αιτήματα απελευθέρωσης που υπέβαλαν. Κάτι τέτοιο όμως δεν έχει συμβεί στην περίπτωση του Μοχάμεντου. Ο Ρεσάμ «σε κανένα σημείο δεν εμπλέκει τον Σλάχι», επισήμαινε ο Ρόμπερτσον στο σκεπτικό της απόφασής του.

Η CIA θα έπρεπε να το γνωρίζει. Η Υπηρεσία θα γνώριζε επίσης αν οι Ιορδανοί είχαν αποκαλύψει οτιδήποτε συνέδεε τον Μοχάμεντου με τη Συνωμοσία της Χιλιετίας, τις επιθέσεις της 11ης Σεπτεμβρίου ή όποιο άλλο τρομοκρατικό σχέδιο. Απ' ό,τι φαίνεται όμως, η CIA ουδέποτε προώθησε την όποια πληροφορία από την ανάκρισή του στο Αμμάν στους εισαγγελέις του Γκουαντάναμο. Σε συνέντευξή του το 2012, στο πρόγραμμα το οποίο ξεκίνησε τέσσερα χρόνια νωρίτερα το Πανεπιστήμιο της Κολούμπια προκειμένου να καταγράψει την κατάσταση των ανθρωπίνων και αστικών δικαιωμάτων μετά την 11η Σεπτεμβρίου, ο Στιούαρτ Κάουτς, εισαγγελέας του Σώματος των Πεζοναυτών στον οποίο

ανατέθηκε η συγκρότηση του κατηγορητηρίου σε βάρος του Μοχάμεντου στο Γκουαντάναμο, δήλωσε ότι η CIA δεν του έδειξε καμία δική της αναφορά και ότι οι περισσότερες από τις αναφορές που του έδειξε τελικά η Υπηρεσία προέρχονταν από την ανάκριση του Μοχάμεντου στο Γκουαντάναμο. «Τον κρατούσαν εδώ και έξι μήνες. Γνώριζαν ότι εγώ ήμουν ο επικεφαλής της πολιτικής αγωγής. Γνώριζαν ότι εξετάζαμε το ενδεχόμενο απαγγελίας κατηγοριών που επισείουν τον θάνατο. Εφόσον μπορούσαμε να διαπιστώσουμε τη σχέση του με την 11η Σεπτεμβρίου, θα επιδιώκαμε την επιβολή της θανατικής ποινής».

«Επομένως, κάτι πρέπει να συνέβη», κατέληξε ο Στιούαρτ Κάουτς σ' εκείνη τη συνέντευξη. «Ο Σλάχι βρισκόταν στα χέρια της CIA κι αυτοί πρέπει να θεώρησαν πως είχαν αποσπάσει όσες πληροφορίες μπορούσαν από εκείνον ή ότι οι πληροφορίες που είχαν δεν αντιστοιχούσαν με τη σημασία του· οπότε, κατά κάποιο τρόπο, τον πάσαραν στον έλεγχο των στρατιωτικών στο Μπαγκράμ, στο Αφγανιστάν».^{xvi}

Υπάρχει ένα ανατριχιαστικό απόσπασμα στην έκθεση του Γενικού Επιθεωρητή της CIA για το 2004, με τίτλο *Αντιτρομοκρατικές και ανακριτικές δραστηριότητες, Σεπτέμβριος 2001-Οκτώβριος 2003*, το ένα από τα μόλις δύο μη λογοκριμένα σημεία σε ένα 4σελιδο μαυρισμένο τμήμα της έκθεσης, με τίτλο «Συμπεράσματα». Αναφέρει ότι:

Ο αριθμός των κρατούμενων υπ' ευθύνη της CIA είναι σχετικά μικρός συγκριτικά μ' εκείνους που κρατούνται υπ' ευθύνη του στρατού. Σε κάθε περίπτωση, η Υπηρεσία, όπως και ο στρατός, ενδιαφέρεται για τη στάση των κρατούμενων και ιδιαίτερα ενδιαφέρεται για κείνους οι οποίοι, εφόσον δεν παρέμεναν σε απομόνωση, κατά πάσα πιθανότητα θα είχαν αποκαλύψει πληροφορίες σχετικά με τις συνθήκες της κράτησής τους».^{xvii}

Στις αρχές του 2002, ούτε καν η οικογένεια του Μοχάμεντου γνώριζε ότι εκείνος βρισκόταν στην Ιορδανία. Ελάχιστοι άνθρω-

ποι οπουδήποτε γνώριζαν ότι οι Ηνωμένες Πολιτείες εφάρμοζαν ένα πρόγραμμα Απομάκρυνσης, Κράτησης και Ανάκρισης και ότι το πρόγραμμα αυτό βρισκόταν σε εξέλιξη όχι μόνο με τη συνδρομή παλαιών συμμάχων, όπως η Ιορδανική Υπηρεσία Πληροφοριών, αλλά και με τη συνεργασία άλλων λιγότερο σταθερών φίλων. Η Μαυριτανία συγκαταλεγόταν μεταξύ εκείνων των φίλων. Το 2002, ο πρόεδρος της Μαυριτανίας, Ουλντ Σιντ Αχμέντ Ταγιά, ο οποίος κατείχε την εξουσία εδώ και δεκαετίες, δεχόταν πυρά από τη διεθνή κοινότητα σχετικά με τη στάση της χώρας του έναντι των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, ενώ στο εσωτερικό της χώρας δεχόταν πιέσεις λόγω της στενής του συνεργασίας με την αντιτρομοκρατική πολιτική των Ηνωμένων Πολιτειών. Το γεγονός ότι ο Μοχάμεντου είχε ανακριθεί από πράκτορες του FBI μέσα στην ίδια του τη χώρα το 2000 ήταν μια εξέλιξη αρκετά αμφιλεγόμενη, ώστε να τραβήξει την προσοχή του Τύπου. Τι θα συνέβαινε σε περίπτωση που επέστρεφε στη χώρα στα μέσα του 2002, ισχυριζόμενος ότι είχε παραδοθεί στους Αμερικανούς χωρίς να έχουν προηγηθεί διαδικασίες έκδοσής του, κατά παράβαση μιας ρητής πρόνοιας του μαυριτανικού συντάγματος: ότι η CIA τον είχε παραδώσει μυστικά στην Ιορδανία και ότι εκεί είχε παραμείνει ανακρινόμενος επί μήνες σε ιορδανική φυλακή;

Σε κάθε περίπτωση, δεν υπάρχει καμία ένδειξη πως όταν ένα στρατιωτικό C-17 προσγειώθηκε στο Γκουαντάναμο, μεταφέροντας τον Μοχάμεντου και τριάντα τέσσερις ακόμη φυλακισμένους στις 5 Αυγούστου του 2002, ο 31χρονος τότε Μαυριτανός θεωρούνταν ιδιαίτερα σημαντικός κρατούμενος. Εφόσον ίσχυε κάτι τέτοιο, θα είχε αποτυπωθεί ανάλογα: σε άρθρο που δημοσιεύτηκε στους *Los Angeles Times* δύο εβδομάδες μετά την άφιξή του, με τίτλο «Κανένας ηγέτης της Αλ Κάιντα δε βρίσκεται στο Γκουαντάναμο της Κούβας», καταγραφόταν η άποψη κυβερνητικών πηγών, σύμφωνα με τις οποίες δεν κρατούνταν «μεγάλα ψάρια» εκεί και ότι οι σχεδόν εξακόσιοι κρατούμενοι που βρίσκονταν στο νησί δεν ήταν «αρκετά υψηλόβαθμοι στην ιεραρχία, ώστε να βοηθήσουν τους ειδικούς της αντιτρομοκρατίας να

ξετυλίξουν το πυκνό κουβάρι των πυρήνων και της ασφάλειας της Αλ Κάιντα». ^{xviii} Άκρως απόρρητη επιθεώρηση της CIA στις εγκαταστάσεις περίπου το ίδιο διάστημα φέρεται να κατέληγε στα ίδια συμπεράσματα. Όταν επισκέφθηκαν τις εγκαταστάσεις δημοσιογράφοι τον Αύγουστο, ο υπεύθυνος του συγκροτήματος κράτησης στο Γκουαντάναμο τους είπε ότι ακόμη και οι ίδιοι οι ένστολοι συνεργάτες του αμφέβαλλαν για τον συνεχιζόμενο χαρκτηρισμό των κρατούμενων ως «μαχητών του εχθρού», αντί για αιχμαλώτους πολέμου, οι οποίοι θα είχαν δικαίωμα στις πρόνοιες της Συνθήκης της Γενεύης. Η λύση την οποία επέλεξε το Πεντάγωνο ήταν να αντικαταστήσει τον διοικητή και να εντείνει τις διαδικασίες συλλογής πληροφοριών στη βάση.

Σχεδόν αμέσως εμφανίστηκε ένα ρήγμα ανάμεσα στους στρατιωτικούς ανακριτές και στους πράκτορες του FBI και της Ομάδας Διερεύνησης Εγκλημάτων, οι οποίοι συνήθως αναλάμβαναν τον συντονισμό των ανακρίσεων των κρατούμενων στο Γκουαντάναμο. Τον Σεπτέμβριο και τον Οκτώβριο, παρά τις έντονες αντιδράσεις των πρακτόρων του FBI και της Ομάδας Διερεύνησης Εγκλημάτων, ο στρατός σχημάτισε την πρώτη ομάδα «Ειδικού Σκοπού» και ανέπτυξε έγγραφο σχέδιο για την ανάκριση του Σαουδάραβα κρατούμενου Μοχάμεντ αλ Κατανί. Εκείνο το σχέδιο περιλάμβανε ορισμένες από τις «ενισχυμένες ανακριτικές τεχνικές» τις οποίες εφάρμοζε η CIA επί αρκετούς μήνες στη δική της μυστική φυλακή. Στο πλαίσιο αυτού του σχεδίου, το οποίο εφαρμοζόταν σποραδικά στη διάρκεια του φθινοπώρου και τελικά, με την ενυπόγραφη έγκριση του υπουργού Εξωτερικών Ράμσφελντ, μέσα από ένα βασανιστικό καταιγισμό διάρκειας πενήντα ημερών από τον Νοέμβριο και μετά, στρατιωτικοί ανακριτές υπέβαλαν τον Κατανί σ' ένα διαρκές καθεστώς ακραίας στέρησης ύπνου, δυνατής μουσικής και λευκού θορύβου, πολικών θερμοκρασιών, στάσεων οι οποίες προξενούσαν κόπωση, απειλών και πλήθους σωματικών και σεξουαλικών ταπεινώσεων.

Στη διάρκεια αυτής της περιόδου, καθώς η σύγκρουση με

άξονα τις ανακριτικές μεθόδους βρισκόταν σε εξέλιξη στη Βάση, έκανε την εμφάνισή της η σύνδεση μεταξύ του Μοχάμεντου Ουλντ Σλάχι και των αεροπειρατών της 11ης Σεπτεμβρίου. «Στις 11 Σεπτεμβρίου του 2002, η Αμερική συνέλαβε έναν άντρα ονόματι Ραμζί μπιν αλ-Σιμπχ, ο οποίος φέρεται να είναι ο βασικός υπεύθυνος για τις επιθέσεις της 11ης Σεπτεμβρίου», ανέφερε ο Μοχάμεντου στην ακρόαση ενώπιον της Στρατιωτικής Επιτροπής το 2005.

Αυτό συμβαίνει ακριβώς ένα χρόνο μετά την 11η Σεπτεμβρίου, κι από τη στιγμή της σύλληψής του η ζωή μου άλλαξε δραστικά. Ο τύπος αυτός ονόμασε εμένα ως τον άνθρωπο που είδε τον Οκτώβριο του 1999, πράγμα που είναι αλήθεια: ήταν στο σπίτι μου. Είπε ότι εγώ τον συμβούλεψα να πάει στο Αφγανιστάν για να εκπαιδευτεί. Οπότε, ύστερα ο ανακριτής του [REDACTED] από το FBI του ζήτησε να εικάσει ποιος ήμουν εγώ ως άνθρωπος. Αυτός απάντησε: νομίζω ότι είναι πράκτορας του Οσάμα Μπιν Λάντεν και χωρίς αυτόν δε θα είχα καμία συμμετοχή στην 11η Σεπτεμβρίου.^{xix}

Ο Μπιν αλ-Σιμπχ αποτελούσε τον στόχο διεθνούς ανθρωποκνηγητού από την 11η Σεπτεμβρίου και μετά, καθώς φερόταν να είναι ο συντονιστής του «πυρήνα του Αμβούργου» των αεροπειρατών. Παραδόθηκε στη CIA αμέσως μόλις συνελήφθη, ύστερα από ανταλλαγή πυροβολισμών σε προάστιο του Καράτσι, και κρατήθηκε αρχικά στη «Σκοτεινή Φυλακή» της CIA στο Αφγανιστάν και στη συνέχεια, στη διάρκεια του φθινοπώρου, σε φυλακή κοντά στο Ραμπάτ, στο Μαρόκο. Στην πορεία των ανακρίσεων σε κάποιο από αυτά τα σημεία, ο Μπιν αλ-Σιμπχ αναφέρθηκε σε μια τυχαία συνάντηση με έναν ξένο σε τρένο στη Γερμανία, όπου αυτός και δύο φίλοι μίλησαν για την Τζιχάντ και τη βαθιά τους επιθυμία να ταξιδέψουν στην Τσετσενία προκειμένου να συμμετάσχουν στον αγώνα ενάντια στους Ρώσους. Ο άγνωστος τους πρότεινε να επικοινωνήσουν με τον Μοχάμε-

ντου στο Ντούισμπουργκ, κι όταν το έκαναν, εκείνος τους φιλοξένησε για μια νύχτα. «Όταν έφτασαν», αναφέρουν τα πρακτικά της Επιτροπής Διερεύνησης της 11ης Σεπτεμβρίου, βασισμένα σε μια περιγραφή προερχόμενη από τις αναφορές που προέκυψαν από εκείνες τις ανακρίσεις, «ο Σλάχι εξήγησε πως ήταν δύσκολο να ταξιδέψουν στην Τσετσενία εκείνη την εποχή, καθώς πολλοί ταξιδιώτες κατέληγαν κρατούμενοι στη Γεωργία. Τους πρότεινε να μεταβούν αρχικά στο Αφγανιστάν, όπου θα μπορούσαν να εκπαιδευτούν για τον ιερό πόλεμο, προτού ταξιδέψουν στην Τσετσενία».^{xx}

Ο Μπιν αλ-Σιμπχ δεν ισχυρίστηκε ότι ο Μοχάμεντου τον έστειλε στο Αφγανιστάν προκειμένου να συμμετάσχει σε συνωμοσία σε βάρος των Ηνωμένων Πολιτειών. Ο αντισυνταγματάρχης Κάουτς, ο οποίος διάβασε την αναφορά σχετικά με τον Μπιν αλ-Σιμπχ, στη συνέντευξή του το 2012 ανέφερε ότι: «Δεν είδα πουθενά την παραμικρή αναφορά ότι σκοπός ήταν η επίθεση στην Αμερική. Δεν είδα πουθενά το γεγονός ότι ο Ραμζί Μπιν αλ-Σιμπχ είχε αναφέρει: “Του εξηγήσαμε τι θέλαμε να κάνουμε κι εκείνος είπε: “Εκεί πρέπει να πάτε για να εκπαιδευτείτε. Μάλλον ήταν: Εκεί μπορείτε να εκπαιδευτείτε”».^{xxi} Στη διάρκεια της εκδίκασης της αίτησης αποφυλάκισης του Μοχάμεντου, η αμερικανική κυβέρνηση δεν υποστήριξε ότι ο Μοχάμεντου είχε πείσει τους άντρες αυτούς να συμμετάσχουν στη συνωμοσία του Μπιν Λάντεν· αντίθετα, η κυβέρνηση ισχυρίστηκε ότι με το να προτείνει στους άντρες αυτούς να αναζητήσουν εκπαίδευση στο Αφγανιστάν –κάτι που είχε μάθει πως ήταν απαραίτητο προκειμένου να συμμετάσχει σε προγενέστερο αγώνα εναντίον των Ρώσων– ενεργούσε γενικά ως στρατολόγος για την Αλ Κάιντα. Ο δικαστής Ρόμπερτσον διαφώνησε, κρίνοντας ότι τα στοιχεία απλώς έδειχναν πως «ο Σλάχι πρόσφερε στέγη σε τρεις άντρες για μια νύχτα στη Γερμανία, ότι ο ένας από αυτούς ήταν ο Ραμζί Μπιν αλ-Σιμπχ και ότι συζητήθηκε η Τζιχάντ και το Αφγανιστάν».^{xxii}

Ο Στιούαρτ Κάουτς παρέλαβε τις αναφορές σχετικά με τον

Αλ-Σιμπχ το διάστημα κατά το οποίο του είχε ανατεθεί η υπόθεση του Μοχάμεντου, το φθινόπωρο του 2003. Οι αναφορές, καθώς και η ίδια η ανάθεση της υπόθεσης είχαν ιδιαίτερη σημασία για τον άλλοτε πιλότο των πεζοναυτών: ο στενός του φίλος Μάικλ Χόροκς, επίσης πιλότος σκαφών ανεφοδιασμού για τους πεζοναύτες, ήταν συγκυβερνήτης στο αεροσκάφος της United Airlines το οποίο χρησιμοποίησαν οι αεροπειρατές της 11ης Σεπτεμβρίου προκειμένου να πλήξουν τον Νότιο Πύργο του Παγκοσμίου Κέντρου Εμπορίου. Εκείνο το γεγονός οδήγησε τον Στιούαρτ Κάουτς και πάλι στην ενεργή υπηρεσία. Εντάχθηκε στην εισαγγελική ομάδα της στρατιωτικής επιτροπής του Γκουαντάναμο έχοντας ένα συγκεκριμένο σκοπό, ελπίζοντας, όπως εξηγούσε στο προφίλ του που δημοσιεύτηκε το 2007 στη *Wall Street Journal*, «να προσπαθήσω να τιμωρήσω εκείνους που επιτέθηκαν στις Ηνωμένες Πολιτείες».^{xxiii}

Σύντομα, βρέθηκε να διαβάζει αναφορές από μία άλλη πηγή, τον ίδιο τον Μοχάμεντου, καρπό της διαδικασίας που οι στρατιωτικοί ανακριτές ήδη διαφήμιζαν ως την πλέον επιτυχημένη ανάκριση που είχαν διεξαγάγει στο Γκουαντάναμο. Οι αναφορές αυτές δεν περιείχαν καμία πληροφορία σχετικά με τις συνθήκες της ανάκρισης, όμως εκείνος είχε τις υποψίες του. Του είχαν αναφέρει ότι ο Μοχάμεντου εντασσόταν στις «Ειδικές ενέργειες». Είχε διακρίνει φευγαλέα, κατά την πρώτη του επίσκεψη στη Βάση, έναν άλλο κρατούμενο αλυσοδεμένο στο πάτωμα, μέσα σ' έναν άδειο ανακριτικό θάλαμο, να κουνιέται μπροσπίσω την ώρα που ένας προβολέας αναβόσβηνε και χέβι μέταλ μουσική έπαιζε στη διαπασών. Αντίστοιχες καταστάσεις είχε δει κι άλλοτε: ως πιλότος στους πεζοναύτες, είχε υπομείνει μια βδομάδα τέτοιων τεχνικών στο πλαίσιο ενός προγράμματος το οποίο προετοιμάζει τους Αμερικανούς πιλότους για την εμπειρία της σύλληψης και της ανάκρισης.

Οι υποψίες αυτές επιβεβαιώθηκαν όταν ο ερευνητής που συνεργαζόταν με τον αντισυνταγματάρχη, ένας πράκτορας της Υπηρεσίας Διερεύνησης Εγκληματικών Ενεργειών του Πολεμικού

Ναυτικού, εξασφάλισε πρόσβαση στους φακέλους των στρατιωτικών ανακριτών. Στους φακέλους αυτούς περιλαμβάνονταν και τα καθημερινά υπομνήματα της Ομάδας Ειδικού Σκοπού, δηλαδή οι λεπτομερείς περιγραφές όχι μόνο για το τι ακουγόταν σε κάθε σκέλος της ανάκρισης, αλλά και για το πώς αποσπούσαν τις σχετικές πληροφορίες.

Αυτά τα αρχεία παραμένουν χαρακτηρισμένα, όμως παρουσιάζονται περιληπτικά στην Έρευνα σχετικά με την αντιμετώπιση των κρατούμενων υπό την ευθύνη των Ηνωμένων Πολιτειών του 2008, καθώς και στην επιθεώρηση του ίδιου του Υπουργείου Δικαιοσύνης την ίδια χρονιά σχετικά με τις ανακρίσεις στο Γκουαντάναμο, στο Αφγανιστάν και στο Ιράκ. Σε αυτές τις εκθέσεις καταγράφεται μια «ειδική ανάκριση», η οποία ακολούθησε ένα δεύτερο λεπτομερέστατο σχέδιο, επίσης εγκεκριμένο από τον Ράμσφελντ, και το οποίο εκτυλισσόταν σχεδόν ακριβώς όπως το περιγράφει ο Μοχάμεντου στο *Γκουαντάναμο: Το ημερολόγιο ενός κρατούμενου*. Ανάμεσα στα διάφορα έγγραφα που περιγράφονται σ' εκείνες τις αναφορές συγκαταλέγονται και δύο τα οποία, μόλις τα ανακάλυψε ο Στιούαρτ Κάουτς στις αρχές του 2004, πείστηκε ότι ο Μοχάμεντου είχε πέσει θύμα βασανισμού.

Το πρώτο ήταν μια πλαστή επιστολή του Υπουργείου Εξωτερικών, η οποία είχε παρουσιαστεί στον Μοχάμεντου τον Αύγουστο του 2003 και προφανώς είχε ως στόχο να εκμεταλλευτεί τη στενή σχέση του Μοχάμεντου με τη μητέρα του. Στην αναφορά της, η Επιτροπή Ενόπλων Δυνάμεων της Γερουσίας περιγράφει «μια πλαστή επιστολή η οποία είχε συνταχθεί από τον επικεφαλής της ανακριτικής ομάδας και όπου αναφερόταν ρητά ότι η μητέρα του είχε συλληφθεί και επρόκειτο να ανακριθεί, κι εφόσον δεν αποδεικνυόταν συνεργάσιμη, ενδεχομένως να μεταφερόταν στο Γκουαντάναμο. Η επιστολή επισήμαινε πως έτσι θα γινόταν η μοναδική γυναίκα κρατούμενη σε “αυτό το μέχρι τούδε αποκλειστικά αντρικό σωφρονιστικό περιβάλλον”».

Το δεύτερο ήταν μία ανταλλαγή μηνυμάτων μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου με ημερομηνία 17 Οκτωβρίου του 2003

ανάμεσα σε έναν εκ των ανακριτών του Μοχάμεντου και έναν Αμερικανό στρατιωτικό ψυχίατρο. Σε αυτή, όπως διαπίστωσε η Επιτροπή, ο ανακριτής «δήλωνε πως “ο Σλάχι μου έχει πει ότι πλέον ακούει φωνές... Ανησυχεί, καθώς γνωρίζει ότι δεν είναι φυσιολογικό... Παρεμπιπτόντως... είναι κάτι που συμβαίνει στα άτομα τα οποία έχουν λιγοστά εξωτερικά ερεθίσματα, όπως το φως του ήλιου, την επαφή με ανθρώπους κτλ.;;;; Κάπως ανατριχιαστικό μοιάζει». Ο ψυχολόγος απάντησε: «Η αποστέριση ερεθισμάτων μπορεί να προκαλέσει παραισθήσεις, συνήθως οπτικές παρά ακουστικές, όμως ποτέ δεν ξέρεις... Στο σκοτάδι δημιουργείς πράγματα με τα λιγοστά [στοιχεία] που διαθέτεις...»^{xxiv}

Σε συνέντευξή του το 2009, ο αντισυνταγματάρχης Κάουτς περιέγραψε τον αντίκτυπο αυτών των ανακαλύψεων:

Πάνω που συνέβαιναν όλα αυτά, τον καιρό που είχα λάβει ετούτες τις πληροφορίες από τον πράκτορα της υπηρεσίας τον Πολεμικού Ναυτικού –τα έγγραφα, το χαρτί με τα στοιχεία του Υπουργείου Εξωτερικών– και προς το τέλος όλης αυτής της ιστορίας, όταν άκουγα όλες ετούτες τις πληροφορίες, όταν διάβαζα όλες αυτές τις πληροφορίες και μήνες ατελείωτους πάλευα με τούτο το θέμα, βρήθηκα στην εκκλησία μια Κυριακή επειδή είχαμε μια βάπτιση. Φτάσαμε στο σημείο της λειτουργίας όπου το εκκλησίασμα επαναλαμβάνει – παραφράζω το κείμενο, όμως η ουσία είναι ότι σεβόμαστε την αξιοπρέπεια κάθε ανθρώπου και επιδιώκουμε ειρήνη και δικαιοσύνη στον κόσμο. Και την ώρα που έλεγα αυτά τα λόγια εκείνο το πρωί, ήταν πολλοί στην εκκλησία, όμως ένιωθα λες κι ήμουν ολομόναχος εκεί. Ήταν μία απίστευτη αίσθηση, πώς να το πω, αυτό ήταν. Δε γίνεται να έρχεσαι εδώ πέρα κυριακάτικα και ως χριστιανός να αποδέχεσαι την πίστη στην αξιοπρέπεια κάθε ανθρώπου και να λες ότι θα επιδιώκω τη δικαιοσύνη και την ειρήνη στον κόσμο και να συνεχίζεις τη δώξη χρησιμοποιώντας τέτοιον είδους αποδεικτικά στοιχεία. Εκεί-

νη τη στιγμή συνειδητοποίησα τι έπρεπε να κάνω: να πάψω να είμαι ανακόλουθος.^{xxv}

Ο Στιούαρτ Κάουτς αποχώρησε από την υπόθεση του Μοχάμεντου, αρνούμενος να προχωρήσει την όποια προσπάθεια εκδίκασης της υπόθεσης ενώπιον στρατοδικείου.

Ουδέποτε διατυπώθηκε κατηγορητήριο σε βάρος του Μοχάμεντου Ουλντ Σλάχι στο Γκουαντάναμο, ουδέποτε ορίστηκε στρατιωτικός συνήγορος υπεράσπισης για την υπόθεσή του, ενώ δε φαίνεται να υπήρξαν περαιτέρω προσπάθειες σύνταξης κατηγορητηρίου. Το σημείωμα των *Daily News* οίκτηρε την απόφαση του δικαστή Ρόμπερτσον, αποδίδοντάς τη σε κάποια «υπερβολική ευαισθησία» ως προς την αξιοποίηση αποδεικτικών στοιχείων τα οποία συγκεντρώθηκαν με «αυστηρές μεθόδους», όμως κάθε άλλο παρά σίγουρο είναι ότι η βάνανυση ανάκριση του Μοχάμεντου στο Γκουαντάναμο απέδωσε το παραμικρό στοιχείο ότι είχε σχέση με οποιαδήποτε εγκληματική ή τρομοκρατική δραστηριότητα. Στην ακρόασή του ενώπιον της Στρατιωτικής Επιτροπής το 2005, αναφέρθηκε σε κατασκευασμένες ομολογίες υπό το βάρος βασανισμών, όμως οι ίδιοι οι ανακριτές δεν μπορεί να μην αγνόησαν τις ομολογίες που ήξεραν πως είχαν αποσπαστεί με εξαναγκασμό· οι πληροφορίες που προώθησαν μέσω των δικών τους αναφορών αντίθετα περιλάμβαναν, όπως έχει πει ο Στιούαρτ Κάουτς, ένα λεπτομερή κατάλογο του «Ποιος είναι ποιος στις τάξεις της Αλ Κάιντα στη Γερμανία και σε ολόκληρη την Ευρώπη».^{xxvi}

Ακριβώς όπως η ακραία αντιμετώπισή του αναφέρεται συχνά ως ενδεικτικό στοιχείο της ενοχής του, έτσι κι εκείνες οι αναφορές έχουν καταλήξει να θεωρούνται σαν μία εκ των υστέρων απόδειξη ότι ο ίδιος ο Μοχάμεντου πρέπει να συγκαταλέγεται σε αυτόν τον κατάλογο. Κι όμως, όπως είπε ο Στιούαρτ Κάουτς, οι γνώσεις του μοιάζουν να είναι ελάχιστα καλύτερες απ' ό,τι εκείνες των ανακριτών του. «Νομίζω, εφόσον δε με απατά η μνήμη μου, ότι οι περισσότεροι από αυτούς ήταν ήδη γνωστοί στις

υπηρεσίες πληροφοριών το διάστημα κατά το οποίο ανακρινόταν εκείνος», επισήμανε ο πρώην κατηγορος στη συνέντευξή του το 2012, προσθέτοντας:

Θέλω να είμαι ξεκάθαρος όσον αφορά ένα σημείο. Διαβάζοντας κανείς τις αναφορές με τις πληροφορίες που έδωσε ο Σλάχι, πουθενά δεν εμπλέκει τον εαυτό του σε οτιδήποτε. Ο μοναδικός τρόπος με τον οποίο εμπλέκει τον εαυτό του είναι επειδή γνωρίζει αυτούς τους ανθρώπους. Πουθενά δεν εμπλέκει τον εαυτό του σε οτιδήποτε, θα μπορούσα εγώ να θεωρήσω ως σαφή πράξη που αποτελούσε μέρος της συνωμοσίας της Αλ Κάιντα να πλήξει τις Ηνωμένες Πολιτείες την 11η Σεπτεμβρίου.^{xxvii}

Ούτε, απ' ό,τι φαίνεται, έχουν εντοπίσει οι αμερικανικές υπηρεσίες πληροφοριών οποιοδήποτε άλλο στοιχείο το οποίο να εμπλέκει τον Μοχάμεντου σε άλλα τρομοκρατικά σχέδια ή επιθέσεις. Σε συνέντευξή του το 2013, ο συνταγματάρχης Μόρις Ντέιβις, ο οποίος ορίστηκε επικεφαλής κατηγορος για τις στρατιωτικές επιτροπές του Γκουαντάναμο το 2005, περιέγραψε μια ύστατη απόπειρα, σχεδόν δύο χρόνια μετά την αποχώρηση του Στιούαρτ Κάουτς από την υπόθεση του Μοχάμεντου, προκειμένου να σχηματιστεί κάποιου είδους κατηγορητήριο σε βάρος του Μοχάμεντου. Ο πραγματικός του στόχος την περίοδο εκείνη δεν ήταν ο Μοχάμεντου, ο οποίος πλέον μετά βίας απασχολούσε τις εισαγγελικές αρχές, αλλά ο κρατούμενος τον οποίο είχαν μεταφέρει οι στρατιωτικές αρχές στο καλύβι δίπλα σ' εκείνο του Μοχάμεντου, προκειμένου να μετριάσουν την επίδραση από τα βασανιστήρια που είχε υποστεί και τα σχεδόν δύο χρόνια απομόνωσης. Εκείνος ο κρατούμενος όμως αρνούνταν να αποδεχτεί την όποια συμφωνία επιείκειας προκειμένου να ομολογήσει, εκτός κι αν γινόταν μία αντίστοιχη πρόταση στον Μοχάμεντου. «Έπρεπε να καταλήξουμε σε κάποιου είδους παρόμοιας συμφωνίας για τον Σλάχι», ανέφερε ο συνταγματάρχης Ντέιβις

σ' εκείνη τη συνέντευξη, «πράγμα που σήμαινε πως έπρεπε να βρούμε κάτι για να τον κατηγορήσουμε, κι αυτό ήταν το σημείο όπου είχαμε σοβαρή δυσκολία».

Όταν παραδόθηκε [στο Γκουαντάναμο] ο Σλάχι, νομίζω πως η υποψία ήταν πως είχαν τσακώσει κάποιο μεγάλο ψάρι. Προσωπικά, μου θύμιζε τον Φόρεστ Γκαμπ, υπό την έννοια ότι υπήρχαν πολλά σημαντικά γεγονότα στην ιστορία της Αλ Κάιντα και της τρομοκρατίας, κι ο Σλάχι ήταν παρών, γυρόφερνε κάπου εκεί γύρω. Βρέθηκε στη Γερμανία, στον Καναδά, σε διάφορα μέρη τα οποία φαντάζουν ύποπτα, κι αυτό τους έκανε να πιστέψουν πως επρόκειτο για μεγάλο κεφάλι, όμως όταν τελικά κατέβαλαν την προσπάθεια που απαιτούνταν προκειμένου να το διερευνήσουν, δεν επιβεβαιώθηκε κάτι τέτοιο. Θυμάμαι λίγο καιρό αφότου έφτασα εκεί, αρχές του 2007, είχαμε μια μεγάλη συνάντηση με τη CIA, το FBI, το Υπουργείο Άμυνας και το Υπουργείο Δικαιοσύνης και μας ενημέρωσαν οι ερευνητές που είχαν αναλάβει την υπόθεση Σλάχι: το συμπέρασμά τους ήταν πως υπήρχε μπόλικος καπνός χωρίς φωτιά.^{xxviii}

Όταν το αίτημα αποφυλάκισης του Μοχάμεντου έφτασε τελικά στο Ομοσπονδιακό Δικαστήριο το 2009, η κυβέρνηση των Ηνωμένων Πολιτειών δεν επιχείρησε να υποστηρίξει ότι αποτελούσε σημαντικό στέλεχος της Αλ Κάιντα ή ότι είχε συμμετοχή σε οποιοδήποτε σχέδιο ή επίθεση της Αλ Κάιντα. Όπως ανέφερε το Περιφερειακό Εφετείο της Κολούμπια κατά την επακόλουθη επανεξέταση της υπόθεσης:

Οι Ηνωμένες Πολιτείες ζητούν την κράτηση του Μοχάμεντου Ουλντ Σλάχι στη βάση του γεγονότος ότι αποτελούσε «μέλος» της Αλ Κάιντα, όχι επειδή πολέμησε στο πλευρό της Αλ Κάιντα ή των συμμάχων της εναντίον των Ηνωμένων Πολιτειών, αλλά επειδή έδωσε όρκο πίστης στην οργάνωση, διατηρούσε επαφές με μέλη της και βοηθούσε με διάφορους τρόπους, συ-

μπεριλαμβανομένης της φιλοξενίας ηγετικών στελεχών και της προώθησης ατόμων που φιλοδοξούσαν να ενταχθούν στον ιερό πόλεμο σε σεσημασμένα στελέχη της Αλ Κάιντα.^{xxix}

Όταν ο δικαστής Ρόμπερτσον εξέτασε το αίτημα του Μοχάμεντου το 2009, τα δικαστήρια της Περιφέρειας της Κολούμπια τα οποία αποφαινόταν επί των αιτημάτων αποφυλάκισης κρατούμενων στο Γκουαντάναμο εξέτασαν το ζήτημα του κατά πόσο ο αιτούμενος ήταν μέλος της Αλ Κάιντα στη βάση του κατά πόσο με τη σειρά της η κυβέρνηση μπορούσε να αποδείξει ότι, κατά τον χρόνο της σύλληψής του, το άτομο αυτό αποτελούσε ενεργό μέλος της οργάνωσης. Ο Μοχάμεντου είχε ενταχθεί στην Αλ Κάιντα το 1991 και είχε δώσει όρκο πίστης στην οργάνωση εκείνη την εποχή, όμως τότε η οργάνωση ήταν τελείως διαφορετική, πρακτικά αποτελούσε σύμμαχο των Ηνωμένων Πολιτειών· ο Μοχάμεντου ανέκαθεν υποστήριζε ότι η πτώση της κομμουνιστικής κυβέρνησης του Αφγανιστάν σηματοδότησε και το τέλος της δικής του συμμετοχής στην οργάνωση. Κατά την εκδίκαση του αιτήματος αποφυλάκισης το οποίο υπέβαλε, η κυβέρνηση επέμεινε ότι οι σποραδικές επαφές και η επικοινωνία που είχε με τον σύγαμτρο και εξάδελφό του Αμπού Χαφς, καθώς και με λιγοστούς ακόμη φίλους και γνωστούς οι οποίοι είχαν παραμείνει ενεργά μέλη της Αλ Κάιντα, αποδείκνυε ότι και ο ίδιος αποτελούσε μέλος της οργάνωσης. Παρότι ορισμένες από εκείνες τις επαφές περιλάμβαναν κινήσεις οι οποίες θα μπορούσαν να ερμηνευτούν ως ενέργειες στήριξης, καμία, όπως υποστήριξε ο Ρόμπερτσον, δεν έφτανε στο σημείο να καταστεί εγκληματική, ουσιαστική υποστήριξη της τρομοκρατίας, ενώ συνολικά οι επαφές με τα άτομα αυτά ήταν τόσο σποραδικές, ώστε «τείνουν να στηρίζουν τον ισχυρισμό του Σλάχι ότι επιχειρούσε να βρει την κατάλληλη ισορροπία – να αποφύγει τις στενές σχέσεις με μέλη της Αλ Κάιντα, προσπαθώντας παράλληλα να μη χαρακτηριστεί και ο ίδιος εχθρός τους».

Η απόφαση του δικαστή Ρόμπερτσον με την οποία γινόταν

δεκτό το αίτημα του Μοχάμεντου και διατασσόταν η απελευθέρωσή του καταγράφηκε σε καίρια στιγμή: μέχρι την 1η Απριλίου του 2010, η κυβέρνηση των Ηνωμένων Πολιτειών είχε χάσει τις τριάντα τέσσερις από τις σαράντα έξι αντίστοιχες υποθέσεις. Κατά την επανεξέταση των υποθέσεων σε επίπεδο Περιφερειακού Εφετείου, η κυβέρνηση κατόρθωσε να πείσει το δικαστήριο να αποδεχτεί ένα πιο χαλαρό πλαίσιο προκειμένου να αποφανθεί κατά πόσο ο αιτούμενος αποτελούσε «μέλος» της Αλ Κάιντα· πλέον, όπως εξηγούσε το εφετείο στο σκεπτικό με το οποίο ανέτρεπε την εντολή του δικαστή Ρόμπερτσον και παρέπεμπε την υπόθεση προς επανεξέταση από το Περιφερειακό Δικαστήριο, η κυβέρνηση δε χρειαζόταν να αποδείξει ότι ένας κρατούμενος στο Γκουαντάναμο εκτελούσε οδηγίες ή εντολές της Αλ Κάιντα το χρονικό σημείο κατά το οποίο συνελήφθη.

Στο σκεπτικό του, το εφετείο φρόντισε να περιγράψει προσεκτικά «την ακριβή φύση της στάσης της κυβέρνησης έναντι του Σλάχι». Συγκεκριμένα: «Η κυβέρνηση δεν έχει απαγγείλει κατηγορίες στον Σλάχι για παροχή ουσιαστικής στήριξης προς τρομοκράτες ή την “αλλοδαπή τρομοκρατική οργάνωση” της Αλ Κάιντα», τόνιζε το εφετείο. «Ούτε», πρόσθετε στη συνέχεια, «επιδιώκει η κυβέρνηση την κράτηση του Σλάχι στο πλαίσιο της ΕΧΣΜ, με το σκεπτικό ότι συνέδραμε στις επιθέσεις της 11ης Σεπτεμβρίου ή “συνειδητά και ουσιαστικά υποστήριξε” δυνάμεις σχετιζόμενες με την Αλ Κάιντα “σε εχθροπραξίες εις βάρος εταίρων της αμερικανικής συμμαχίας”». Αντίθετα, όταν επανεξεταστεί το αίτημα αποφυλάκισης του Μοχάμεντου σε επίπεδο Ομοσπονδιακού Δικαστηρίου, η κυβέρνηση κατά πάσα πιθανότητα θα υποστηρίξει εκ νέου ότι οι σποραδικές επαφές του Μοχάμεντου με ενεργά μέλη της Αλ Κάιντα τη δεκαετία του 1990 σημαίνουν ότι παρέμενε μέλος της οργάνωσης. Υπό αυτό το νέο πλαίσιο, όπως ανέφερε στο σκεπτικό του το εφετείο, «ακόμη και αν οι διασυνδέσεις του Σλάχι με τα άτομα αυτά δε σταθούν από μόνες τους επαρκείς ώστε να αποδείξουν ότι αποτελούσε “μέρος” της Αλ Κάιντα, οι διασυνδέσεις αυτές καθιστούν κάτι

περισσότερο από πιθανό να αποτελούσε ο Σλάχι μέλος της οργάνωσης όταν συνελήφθη και επομένως συνεχίζουν να είναι συναφείς ως προς το ερώτημα του κατά πόσο δύναται να συνεχιστεί η κράτησή του».^{xxx}

Η ειρωνεία είναι πως όταν φτάσει η υπόθεση αυτή στο Περιφερειακό Δικαστήριο, η κυβέρνηση πιθανότατα να βρεθεί αντιμέτωπη με ερωτήματα σχετικά με τη σχέση εκείνη την οποία η ίδια ανέκαθεν περιέγραφε ως την πλέον καταδικαστική για τον Μοχάμεντου, δηλαδή τη σχέση του με τον σύγαμτρο και εξάδελφό του Αμπού Χαφς. Ως μέλος του Συμβουλίου Σούρα του Μπιν Λάντεν, ο Αμπού Χαφς ήταν επικηρυγμένος με πέντε εκατομμύρια δολάρια από τις Ηνωμένες Πολιτείες στα τέλη της δεκαετίας του 1990, ποσό το οποίο αυξήθηκε στα είκοσι πέντε εκατομμύρια μετά τις τρομοκρατικές επιθέσεις της 11ης Σεπτεμβρίου του 2001. Επί χρόνια όμως οι Ηνωμένες Πολιτείες γνώριζαν ότι ο Αμπού Χαφς ήταν αντίθετος μ' εκείνες τις επιθέσεις· η Επιτροπή Διερεύνησης των επιθέσεων της 11ης Σεπτεμβρίου ανέφερε ότι «απέστειλε μάλιστα γραπτό μήνυμα στον Μπιν Λάντεν, στο οποίο βάσιζε την αντίθεσή του σ' εκείνες τις επιθέσεις στα λόγια του Κορανίου». Μετά τις επιθέσεις, ο Αμπού Χαφς εγκατέλειψε το Αφγανιστάν και μετέβη στο Ιράν, όπου οι ιρανικές αρχές τον έθεσαν σε ήπιο κατ' οίκον περιορισμό για περισσότερο από μία δεκαετία. Τον Απρίλιο του 2012, το Ιράν επαναπάτρισε τον Αμπού Χαφς στη Μαυριτανία. Εκεί παρέμεινε επί δύο μήνες σε μαυριτανική φυλακή, διάστημα κατά το οποίο φέρεται να συναντήθηκε με διεθνή αντιπροσωπεία στην οποία συμμετείχαν Αμερικανοί, καταδίκασε τις επιθέσεις της 11ης Σεπτεμβρίου και αποκήρυξε κάθε δεσμό του με την Αλ Κάιντα. Απελευθερώθηκε τον Ιούλιο του 2012 και έκτοτε ζει ελεύθερος.

Δεν έχω συναντήσει τον Μοχάμεντου Ουάντ Σλάχι. Πέρα από μία επιστολή την οποία του έστειλα προκειμένου να συστηθώ, όταν ρωτήθηκα αν θα μπορούσα να βοηθήσω στην έκδοση αυτού

του χειρογράφου –επιστολή την οποία δε γνωρίζω κατά πόσο παρέλαβε–, δεν έχω επικοινωνήσει μαζί του καθ' οιονδήποτε τρόπο.

Πράγματι, ζήτησα να συναντηθώ μαζί του τουλάχιστον μία φορά προτού υποβάλω το ολοκληρωμένο έργο, προκειμένου να βεβαιωθώ ότι ενέκρινε τις παρεμβάσεις μου στο κείμενο. Η απάντηση από το Πεντάγωνο ήταν σύντομη όσο και απόλυτη. «Η επίσκεψη ή η όποια άλλη επικοινωνία με οποιονδήποτε κρατούμενο στις εγκαταστάσεις του Γκουαντάναμο, εκτός κι αν είστε δικηγόρος που εκπροσωπεί τον κρατούμενο, δεν είναι εφικτή», έγραψε ένας υπεύθυνος επικοινωνίας με το κοινό. «Όπως γνωρίζετε, η κράτησή τους διέπεται από τον Νόμο του Πολέμου. Εκτός αυτού, δεν εκθέτουμε τους κρατούμενους στη δημόσια περιέργεια».

Η φράση «δημόσια περιέργεια» προέρχεται από έναν εκ των πυλώνων του Νόμου του Πολέμου, της Συνθήκης της Γενεύης του 1949, αναφορικά με τη Μεταχείριση Αιχμαλώτων Πολέμου. Το Άρθρο 13 της Συνθήκης, περί «Ανθρώπινης μεταχείρισης των αιχμαλώτων», αναφέρει.

Οι αιχμάλωτοι πρέπει πάντοτε να αντιμετωπίζονται ανθρωπινά. Οιαδήποτε έκνομη πράξη ή παράληψη εκ μέρους της κρατούσας δύναμης η οποία θα προκαλέσει τον θάνατο ή θα θέσει σε σοβαρό κίνδυνο την υγεία ενός αιχμαλώτου πολέμου υπό την ευθύνη της θα απαγορεύεται και θα θεωρείται ως σοβαρή παραβίαση της παρούσας Συνθήκης...

Οι αιχμάλωτοι πρέπει πάντοτε να προστατεύονται, ιδίως από πράξεις βίας ή εκφοβισμού, καθώς και απέναντι σε προσβολές και τη δημόσια περιέργεια.

Τα αντίποινα σε βάρος αιχμαλώτων πολέμου απαγορεύονται.

Είχα προτείνει μια μυστική συνάντηση, διεπόμενη από αυστηρά πρωτόκολλα ασφαλείας, προκειμένου να διασφαλίσω ότι η επιμελημένη εκδοχή του έργου του Μοχάμεντου –ενός έργου το οποίο εκείνος συνέγραψε ειδικά προκειμένου να δημοσιευτεί–

θα αποδίδει με ακρίβεια τις αρχικές προθέσεις και τους σκοπούς του συγγραφέα. Χρόνια ολόκληρα το ίδιο το έργο αποσιωπούνταν, στο πλαίσιο ενός καθεστώτος λογοκρισίας το οποίο δεν υπηρετούσε πάντοτε τους σκοπούς της Συνθήκης της Γενεύης.

Η λογοκρισία έχει αποτελέσει από την πρώτη στιγμή βασικό στοιχείο των επιχειρήσεων κράτησης εκ μέρους των Ηνωμένων Πολιτειών μετά την 11η Σεπτεμβρίου. Υπήρξε εσκεμμένη, όχι σε ένα αλλά σε δύο επίπεδα: αρχικά, προκειμένου να δημιουργηθεί το περιθώριο για την κακοποίηση των κρατούμενων και στη συνέχεια προκειμένου να συγκαλυφθεί η τέλεση εκείνων των πράξεων. Στην περίπτωση του Μοχάμεντου, οι πράξεις αυτές περιλαμβάνουν την εξαναγκαστική εξαφάνιση· την αυθαίρετη κράτηση χωρίς επικοινωνία με τον έξω κόσμο· τη σκληρή, απάνθρωπη και εξευτελιστική μεταχείριση, καθώς και τα βασανιστήρια. Αυτά τα γνωρίζουμε χάρη στα αρχεία όπου καταγράφηκαν ετούτες οι ενέργειες και τα οποία, επίσης επί χρόνια, συγκαλύπτονταν συστηματικά.

Δε γνωρίζω σε ποιο βαθμό τα όποια προσωπικά ή θεσμικά συμφέροντα ως προς τη συγκάλυψη αυτών των πράξεων έχουν συμβάλει στη συνεχιζόμενη φυλάκιση του Μοχάμεντου. Εκείνο που γνωρίζω είναι ότι στα πέντε χρόνια τα οποία διέθεσα μελετώντας τα έγγραφα σχετικά με αυτή την υπόθεση, δεν έχω πειστεί από τις ασαφείς όσο και μεταβαλλόμενες εξηγήσεις της κυβέρνησής μου σχετικά με το γιατί κρατείται στο Γκουαντάναμο ή από τις δηλώσεις εκείνων που υπερασπίζονται τη φυλάκισή του, η οποία διανύει πλέον το δέκατο τρίτο έτος της, ισχυριζόμενοι ότι είναι σχεδόν βέβαια ή έστω πιθανά το ένα ή το άλλο. Η δική μου αίσθηση περί δικαίου μου λέει ότι τα ερωτήματα του κατά πόσο είναι πράγματι το ένα ή το άλλο και του γιατί πρέπει να παραμείνει κρατούμενος από τις Ηνωμένες Πολιτείες θα έπρεπε να είχαν απαντηθεί προ πολλού. Και πιστεύω πως τα ερωτήματα αυτά θα είχαν απαντηθεί, εφόσον το έργο του, *Γκουαντάναμο: Το ημερολόγιο ενός κρατούμενου* δεν είχε παραμείνει θαμμένο για τόσο μεγάλο διάστημα.

Όταν ο Μοχάμεντου συνέγραψε το χειρόγραφο για το βιβλίο

αυτό, πριν από εννέα χρόνια, μέσα στο ίδιο απομονωμένο καλύβι όπου είχαν διαδραματιστεί ορισμένες από τις πλέον εφιαλτικές σκηνές του πολύ πρόσφατα, έθεσε στον εαυτό του ένα στόχο. «Έγραψα μονάχα ό,τι βίωσα, ό,τι είδα κι ό,τι έμαθα από πρώτο χέρι», εξηγεί προς το τέλος. «Προσπάθησα να μην υπερβάλω, ούτε να υποτιμήσω καταστάσεις. Προσπάθησα να είμαι όσο το δυνατόν πιο δίκαιος απέναντι στην κυβέρνηση των Ηνωμένων Πολιτειών, στους αδελφούς μου και στον εαυτό μου».

Και πράγματι, απ' όσα έχω δει, αυτό ακριβώς κατόρθωσε να πετύχει. Τα όσα καταγράφει επιβεβαιώνονται σε βάθος από τα αποχαρακτηρισμένα αρχεία· αποδεικνύει ξανά και ξανά ότι είναι ένας αξιόπιστος αφηγητής. Οπωσδήποτε δεν υπερβάλλει: τα αρχεία περιέχουν βασανιστήρια και ταπεινώσεις τα οποία δεν καταγράφονται στο βιβλίο, ενώ αρκετά από εκείνα τα περιστατικά που περιλαμβάνει στο κείμενο, τα αποδίδει με αξιοσημείωτη διακριτικότητα. Ακόμη και όταν τα γεγονότα τα οποία αφηγείται φτάνουν στις πλέον ακραίες εκφάνσεις τους, η αφήγησή του παραμένει μετριοπαθής και σαφής. Η φρίκη αυτών των γεγονότων μιλά από μόνη της.

Κι αυτό συμβαίνει επειδή το σημείο που τον ενδιαφέρει πραγματικά δεν παύει στιγμή να είναι το ανθρώπινο δράμα εκείνων των σκηνών. «Ο νόμος του πολέμου είναι σκληρός», γράφει νορρίς στο κείμενο ο Μοχάμεντου.

Αν υπάρχει οτιδήποτε καλό στον πόλεμο, αυτό είναι πως βγάζει ό,τι καλύτερο κι ό,τι χειρότερο στους ανθρώπους· μερικοί προσπαθούν να εκμεταλλευτούν την ανομία για να βλάψουν τους άλλους και κάποιοι προσπαθούν να περιορίσουν τη δύστυχία στο ελάχιστο.

Καθώς καταγράφει τη διαδρομή του μέσα από τις πλέον σκοτεινές πτυχές του προγράμματος κράτησης και ανάκρισης το οποίο εφάρμοσαν οι Ηνωμένες Πολιτείες στον απόηχο της 11ης Σεπτεμβρίου, η προσοχή του παραμένει εστιασμένη στους ανακριτές και

στους δεσμοφύλακές του, στους συγκρατούμενούς του, καθώς και στον εαυτό του. Από τη βαθιά του επιθυμία να σταθεί «δίκαιος», όπως το θέτει ο ίδιος, αναγνωρίζει το ευρύτερο πλαίσιο του φόβου και της σύγχυσης μέσα στο οποίο αλληλεπιδρούν όλοι αυτοί οι χαρακτήρες, καθώς και τις πολύ πιο συγκεκριμένες θεσμικές και κοινωνικές δυνάμεις οι οποίες διαμορφώνουν ετούτες τις αλληλεπιδράσεις. Παράλληλα όμως αναγνωρίζει το περιθώριο κάθε χαρακτήρα να διαμορφώσει ή να μετριάσει την πράξη, καθώς επιχειρεί να κατανοήσει τους ανθρώπους, ανεξάρτητα από τη θέση, τη σιολή ή την κατάστασή τους, ως αυτόνομους πρωταγωνιστές. Με τον τρόπο αυτό, μεταμορφώνει ακόμη και τις πλέον απάνθρωπες καταστάσεις σε μια σειρά από διαπροσωπικές και ενίοτε βασανιστικά προσωπικές ανθρώπινες επαφές.

Αυτός είναι ο μυστικός κόσμος του Γκουαντάναμο, ένας κόσμος συγκλονιστικά προσχεδιασμένων βανανυστοτήτων και δευτερογενών εξευτελισμών, ταυτόχρονα όμως είναι ένας κόσμος βελτιωτικών χειρονομιών και καλοσύνης, αναγνώρισης και αποδοχής, αμοιβαίας περιέργειας και ριψοκίνδυνων προσπαθειών να γεφυρωθούν απύθμενα χάσματα. Το γεγονός ότι ο Μοχάμεντου κατόρθωσε να βιώσει όλα αυτά τα συναισθήματα παρότι υποβλήθηκε επί τέσσερα χρόνια στην πλέον αυθαίρετη μεταχείριση που θα μπορούσε κανείς να φανταστεί, κι ενώ βρισκόταν σε εξέλιξη ένα από τα πλέον φρικτά ανακριτικά συστήματα που εφαρμόστηκαν στο Γκουαντάναμο, λέει πάρα πολλά σχετικά με τον χαρακτήρα και την ανθρωπιά του. Ακόμη περισσότερο λέει σε ό,τι έχει να κάνει με τις συγγραφικές του ικανότητες το γεγονός ότι κατόρθωσε, σε τόσο σύντομο διάστημα ύστερα από τις πλέον τραυματικές από εκείνες τις εμπειρίες, να πλέξει με αυτές έναν αφηγηματικό ιστό ο οποίος κατορθώνει να είναι καταδικαστικός όσο και λυτρωτικός.

Κι όμως, δεν είναι αυτό το στοιχείο που μου προξένησε τη μεγαλύτερη αίσθηση ως αναγνώστη και συγγραφέα, όταν άνοιξα για πρώτη φορά τον φάκελο με το χειρόγραφο κείμενο του Μοχάμεντου, το κείμενο που κρατάτε στα χέρια σας. Αυτό που

με εντυπωσίασε ήταν οι χαρακτήρες και οι σκηνές που απείχαν πολύ από το Γκουαντάναμο: ο δύστηχος που βρέθηκε λάθρα σε μια φυλακή της Σενεγάλης. Το ηλιοβασίλεμα στη Νουακσότ ύστερα από μία αμμοθύελλα που ήρθε από τη Σαχάρα. Η σπαρτακτική στιγμή νοσταλγίας, την ώρα που καλούνται οι πιστοί σε προσευχή, στη διάρκεια του Ραμαζανίου. Το αεροσκάφος που πλησιάζει για να προσγειωθεί πάνω από τις φτωχογειτονίες της Νουακσότ. Ένας βρεγμένος διάδρομος αεροδρομίου στην Κύπρο. Η ησυχία πριν από την αυγή στην πτήση με την οποία μετέφερε η CIA τους κρατούμενους. Εδώ διέκρινα για πρώτη φορά τον Μοχάμεντου συγγραφέα, την κοφτερή περιγραφή των χαρακτήρων, την εντυπωσιακή του ικανότητα να περιγράφει φωνές, τον τρόπο που οι αναμνήσεις του είναι ποτισμένες με πληροφορίες καταγεγραμμένες και από τις πέντε αισθήσεις, τον τρόπο που προσεγγίζει το πλήρες συναισθηματικό φάσμα τόσο στον εαυτό του όσο και στους άλλους. Διαθέτει όλα εκείνα τα στοιχεία που εκτιμώ περισσότερο σε ένα συγγραφέα: τη συγκινητική αίσθηση της ομορφιάς και την οξεία αίσθηση της ειρωνείας. Διαθέτει εκπληκτική αίσθηση του χιούμορ.

Κι όλα αυτά τα κατορθώνει γράφοντας στα αγγλικά, την τέταρτη γλώσσα του, μια γλώσσα την οποία επιχειρούσε να καταστήσει κτήμα του ενώ ακόμη ετοίμαζε το χειρόγραφο.

Αυτό το επίτευγμα μαρτυρά μια εγγενή άνεση και γοητεία απέναντι στις λέξεις. Παράλληλα όμως πηγάζει, είναι σαφές, από την αποφασιστικότητα να εμπλακεί και να αντιμετωπίσει το περιβάλλον του με τους δικούς του όρους. Σε ένα επίπεδο, η εκμάθηση των αγγλικών στο Γκουαντάναμο σήμαινε πως έπρεπε να υπερβεί το επίπεδο της μετάφρασης και της διερμηνείας, να ξεπεράσει την ανάγκη να παρίσταται και ένα τρίτο πρόσωπο στο δωμάτιο και να αναπτύξει την πιθανότητα κάθε επαφή με τον καθένα από τους δεσμοφύλακές του να αποτελέσει μια προσωπική εμπειρία. Σε ένα δεύτερο επίπεδο, σήμαινε πως έπρεπε να αποκωδικοποιήσει και να κατανοήσει τη γλώσσα της δύναμης εκείνης που έλεγχε τη μοίρα του – μιας δύναμης, όπως μαρ-

τυρούν ολοζώντανα τα 32.000 χιλιόμετρα της οδύσσειάς του, οι φυλακίσεις και οι ανακρίσεις του, η οποία διαθέτει ασύλληπτη επιρροή και παρουσία. Μέσα από αυτή την επαφή αναδύεται ένα πραγματικά εκπληκτικό έργο. Αφενός, είναι ένας καθρέφτης πάνω στον οποίο, για πρώτη φορά σε οτιδήποτε έχω διαβάσει από το Γκουαντάναμο, αναγνώρισα πτυχές του εαυτού μου, τόσο στους χαρακτήρες των συμπατριωτών μου, όσο και σ' εκείνους τους οποίους η χώρα μου κρατά αιχμαλώτους. Αφετέρου, είναι ένας φακός μέσα από τον οποίο αποκαλύπτεται μία αυτοκρατορία, το εύρος και την επίδραση της οποίας ελάχιστοι από εμάς που ζούμε εντός των συνόρων της κατανοούμε απόλυτα.

Για την ώρα, η δύναμη αυτή εξακολουθεί να ελέγχει την ιστορία του Μοχάμεντου. Η παρουσία της αποκαλύπτεται σε αυτές τις σελίδες μέσα από τις πάνω από 2.600 μαύρες λωρίδες λογοκριμένου κειμένου. Ετούτες οι απαλοιφές δεν αποκρύπτουν απλώς κάποια σημαντικά στοιχεία της δράσης. Παράλληλα αλλοιώνουν τις κατευθυντήριες αρχές του Μοχάμεντου και τον βασικό σκοπό του, υποσκάπτοντας την ειλικρίνεια με την οποία εξετάζει την υπόθεσή του, θολώνοντας τις προσπάθειές του να περιγράψει τους χαρακτήρες του ως άτομα, ορισμένα εξ αυτών κατακριτέα, άλλα αξιοθαύμαστα, τα περισσότερα από αυτά ένας σύνθετος όσο και μεταβαλλόμενος συνδυασμός και των δύο.

Και πάνω απ' όλα η παρουσία αυτή γίνεται αισθητή μέσα από τη συνεχιζόμενη, ανεπαρκώς αιτιολογημένη φυλάκισή του. Πριν από δεκατρία χρόνια, ο Μοχάμεντου έφυγε από το σπίτι του στη Νουακσότ, την πρωτεύουσα της Μαυριτανίας, και μετέβη με το αυτοκίνητό του στο αρχηγείο της αστυνομίας της χώρας του, προκειμένου να απαντήσει στις ερωτήσεις των Αρχών. Ακόμη δεν έχει επιστρέψει. Στο όνομα της συλλογικής μας αίσθησης της Ιστορίας και του δικαίου, πρέπει οπωσδήποτε να κατανοήσουμε σαφέστερα για ποιο λόγο δεν έχει συμβεί ακόμη και τι θα συμβεί στη συνέχεια.

Το Γκουαντάναμο τρέφεται από αναπάντητα ερωτήματα. Τώρα όμως που κρατάμε στα χέρια μας το *Γκουαντάναμο: Το*

ημερολόγιο ενός κρατούμενου, πώς μπορούμε να αφήσουμε αναπάντητα τουλάχιστον εκείνα τα ερωτήματα που αφορούν την υπόθεση του Μοχάμεντου;

Όταν το κατορθώσουμε, πιστεύω ότι θα ακολουθήσει μια επιστροφή στα πάτρια εδάφη. Κι όταν συμβεί αυτό, οι μαύρες λωρίδες θα αντικατασταθούν με κείμενο, το *Γκουαντάναμο: Το ημερολόγιο ενός κρατούμενου* θα περάσει από νέα επιμέλεια, θα συμπληρωθεί και θα ενημερωθεί όπως ο ίδιος ο συγγραφέας του θα κρίνει, κι όλοι εμείς θα είμαστε ελεύθεροι να δούμε το βιβλίο αυτό στις πραγματικές του διαστάσεις τελικά: το ημερολόγιο της οδύσσειας ενός ανθρώπου μέσα από έναν κόσμο όπου τα σύνορα ολοένα και σβήνουν, ενώ η αγωνία διαρκώς εντείνεται, έναν κόσμο όπου οι δυνάμεις εκείνες που διαμορφώνουν τις ζωές των ανθρώπων αποδεικνύονται όλο και πιο μακρινές, όλο και πιο δυσδιάκριτες, έναν κόσμο όπου οι τύχες καθορίζονται από δυνάμεις με φαινομενικά απέραντη εξουσία, έναν κόσμο ο οποίος απειλεί να εξανδραποδίσει αλλά αποτυγχάνει να εξανδραποδίσει – με δυο λόγια, ένα σύγχρονο έπος.

Ένα πρωτοφανές παγκόσμιο εκδοτικό γεγονός: το πρώτο και μοναδικό ημερολόγιο κρατούμενου που συνεχίζει να βρίσκεται στο Γκουαντάναμο.

Ο Μοχάμεντ Σλάχι κρατείται στο στρατόπεδο του Γκουαντάναμο Μπέι στην Κούβα από το 2002. Όλα αυτά τα χρόνια, οι ΗΠΑ δεν του έχουν απαγγείλει καμία επίσημη κατηγορία. Ένα ομοσπονδιακό δικαστήριο διέταξε την αποφυλάκισή του τον Μάρτιο του 2010, όμως η κυβέρνηση των Ηνωμένων Πολιτειών εναντιώθηκε σε αυτή την απόφαση, και η χώρα δε φαίνεται να δείχνει διάθεση να τον αφήσει ελεύθερο.

Τρία χρόνια μετά τη στέρηση της ελευθερίας του, ο Σλάχι ξεκίνησε να γράφει ημερολόγιο, αφηγούμενος τη ζωή του πριν από την εξαφάνισή του από τις αμερικανικές αρχές, «την ατέλειωτη παγκόσμια περιοδεία» φυλακίσεων και ανακρίσεων που βίωσε, και την καθημερινότητά του ως κρατούμενου του Γκουαντάναμο. Το ημερολόγιό του δεν αποτελεί απλώς γλαφυρή καταγραφή μιας εξωφρενικής περίπτωσης καταπάτησης κάθε ανθρώπινου δικαιώματος, αλλά και τα συγκλονιστικά απομνημονεύματα ενός ανθρώπου, γραμμένα με τρόπο, σκοτεινό χιούμορ αλλά και απaráμιλλη αξιοπρέπεια. Πρόκειται για έγγραφο μείζονος ιστορικής σημασίας αλλά και για ένα συναρπαστικό και άκρως αποκαλυπτικό ανάγνωσμα.

Εκδόσεις ΨΥΧΟΓΙΟΣ
www.psichogios.gr

ISBN: 978-618-01-0975-7

9 786180 109757

ΚΩΔ. ΜΗΧ/ΣΗΣ: 16204

ΓΙΑ ΑΝΑΓΝΩΣΤΕΣ ΜΕ ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ